

SOSIALISMISTA KOMMUNISMIIN

Puolueen taistelu sosialistisen järjestelmän lujittamiseksi

**Neuvostomaa
astuu uuteen
kehityskauteen**

Rakennettuaan sosialismin pääpiirteis-
sään Neuvostoliitto astui sosialismin
lopullisen rakentamisen ja asteittaisen
kommunismiin siirtymisen vaiheeseen.

Marx ja Lenin osoittivat, että kommunismi läpäisee kehityksessään kaksi vaihetta. Sosialismi on kommunismin ensimmäinen, alempi vaihe. Täydellinen kommunismi eroaa sosialismista tuotantovoimien kehitystason ja työtätekevien tietoisuustason puolesta. Se kasvaa esiin sosialismista sen kehittymisen ja lujittumisen kuluksa. Lenin sanoi: »Sosialismi on se yhteiskunta, joka kasvaa kapitalismista välittömästi, se on uuden yhteiskunnan ensimmäinen muoto. Kommunismi sitä vastoin on yhteiskunnan korkeampi muoto, joka voi kehittyä vasta sitten, kun sosialismi on vakiintunut täydellisesti.» (Teokset, 30. osa, s. 272.)

Sen jälkeen, kun sosialismi on pääpiirteisissään rakennettu, tarvitaan tietty aika sen lujittumista ja kehittymistä varten.

Socialismin lujittumista edistää ennen kaikkea sen aineellis-teknisen perustan kehittäminen. Siihen aikaan Neuvostoliitossa oli jo voimakas teollisuus. Tuotannon koneistamisen aste ja työn tuottavuuden taso oli Neuvostoliitossa kuitenkin vielä alhaisempi kuin kehittyneissä kapitalistisissa maissa. Tehtävänä oli kehittää edelleenkin voi-

maperäisesti raskasta teollisuutta, joka on kansantalouden kaikkien alojen teknisen edistyksen perusta, maan taloudellisen mahdin, sen tuotantovoimien ja yhteiskunnallisen rikkauden kasvun sekä kansan elintason jatkuvan kohoamisen perusta.

Erityisesti oli lujitettava nuorta kolhoosijärjestelmää. Kolhoosit eivät heti kyenneet tuomaan esiin kaikkia mahdollisuuksiaan. Ne olivat aluksi verrattain pieniä ja taloudellisesti heikkoja. Niiden yhteiskunnallisen omaisuuden muodosti vain se omaisuus, jonka talonpojat toivat mukanaan kolhoosiin liittyessään: hevoset, härät, elonleikkuu-, niitto- ja puimakoneet, aurat ja äkeet. Vain maanviljely oli täydellisesti yhteiskunnallistettua. Kolhoosituotannon toinen tärkeä ala, karjatalous, oli vielä perustettava. Joissakin kolhooseissa tosin oli karjafarmeja, mutta niissä oli vähän karjaa. Kolhoosien yhteiskunnallista taloutta oli lujitettava ja kehitettävä ja kolhoosien tuloja oli suurennettava ja sillä perustalla kohotettava kolhoositalonpoikien elintasoa.

Sosialismissa yhteiskunnallisen tuotannon taso ei vielä ole niin korkea eikä yhteiskunnalla ole sellaista määrää aineellisia hyödykkeitä, että ihmisten kaikki tarpeet voitaisiin tyydyttää täydellisesti. Siksi sosialistisessa yhteiskunnassa toteutetaan periaatetta: »Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle työnsä mukaan.» Se merkitsee, että jokaiselle henkilölle maksetaan hänen työnsä tuotteiden määrää ja laatua vastaava palkka. Työn mukaan tapahtuvan palkanmaksun periaate vastaa sekä ihmisten henkilökohtaista aineellista kiinnostuneisuutta työnsä tuloksista että koko yhteiskunnan etuja. Joka tekee paremmin työtä ja saavuttaa suurempia tuloksia, saa myös korkeampaa palkkaa. Se on edullista koko yhteiskunnallekin: tuotetaan enemmän hyödykkeitä, sosialistinen talous kasvaa, yhteiskunnalliset rikkaudet suurenevät. Sosialismi ei voi sallia tasapalkkaisuutta. Työ ja maksu on tiukasti normitettava ja lueteloitava ja niitä on valvottava. Lenin sanoi tästä: »Siihen saakka, kunnes kommunismin 'korkeampi' vaihe tulee, sosialistit vaativat *mitä tiukinta* yhteiskunnan ja valtion taholta toimeenpantavaa työn ja kulutuksen määrän valvontaa.» (Valitut teokset, 3. osa, s. 215.)

Elämä osoittaa, että ihmisten tajunta jää jälkeen yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista. Neuvostoliitossa on

socialismin voiton seurauksena kadonnut yksityisomistus, mutta ihmisten tajunnassa ja käytöksessä on säilynyt vielä paljon yksityisomistuksellisia tottumuksia. Joillakin ne ilmenevät pyrkimyksenä antaa yhteiskunnalle vähemmän, mutta saada siltä enemmän. Siksi socialismin oloissa on erittäin tärkeä merkitys sillä, että kaikki työtätekevät saavat uuden kasvatuksen ja heistä tulee sosialistisen yhteiskunnan aktiivisia ja tietoisia uurastajia.

Socialismissa valtiolla on uudenlainen osuus. Toiset sen tehtävistä kuoleutuvat, toiset taas kehittyvät täydelliseksi. Alkuvaiheessa yhtenä sosialistisen valtion perustehtävistä oli kukistettujen riistäjäluokkien vastarinnan tukahduttaminen. Socialismin voitettua ei riistäjäluokkia enää ollut, maassa ei ollut enää kurissapidettäviä luokkia, ja tämä valtion tehtävä katosi. Sosialistisen omaisuuden ja oikeusjärjestyksen suojelun sekä työn ja kulutuksen määrän luetteloinnin ja valvonnan tehtävä alkoi kehittyä. Tätä tehtävää toteuttaessaan sosialistinen valtio käyttää pakotus- ja rankaisukeinoja laiskureita, tyhjäntoimittajia, varkaita ja huligaaneja kohtaan. Niin vaarallisia kuin nuo henkilöt ovatkin sosialistiselle yhteiskunnalle, heitä ei pidä sekoittaa entisiin riistäjiin. Jälkimmäiset olivat työtätekevien luokkavihollisia, jotka pyrkivät palauttamaan valtansa ja kostamaan työväenluokalle omaisuutensa, rikkauksiensa ja etuoikeuksiensa menetyksen. Laiskurit, tyhjäntoimittajat, varkaat ja huligaanit taas ovat henkilöitä, joiden tajunnassa ovat säilyneet menneisyyden vahingolliset jäänteet tai jotka ovat joutuneet vihamielisen porvarillisen vaikutuksen alaiseksi. Näihin henkilöihin valtio vaikuttaa kasvatus- ja pakotusmenetelmin.

Socialismin oloissa ovat kehittyneet kaikinpuolisesti sosialistisen valtion päätehtävät — taloudellisen järjestelyn sekä kulttuuri- ja kasvatustyön tehtävä. Kahden vuosikymmenen aikana maan sosialistinen kansantalous kasvoi voimakkaasti, siitä tuli monihaarainen ja koko valtakunnan mitassa järjestetty talous. Niin suurta ja monimutkaista taloutta saatettiin hoitaa ja sen jatkuva nousu voitiin saavuttaa ainoastaan järkipäisyyden suunnittelun pohjalla. Sosialistisen valtion on määriteltävä kansantalouden eri alojen kehityksen oikeat mittasuhteet ja noudatettava niitä, jaettava järkipäisyydesti raha- ja aineelliset varat samoin kuin yhteiskunnallisen työn tuotteet ja käytettävä oikein

työvoimaa. Valtion tehtävät työläisten ja talonpoikien tietoisuuden, aktiivisuuden, kulttuuritason sekä teknisen siivistyksen kohottamisen alalla ja työntekijäin valmennuksessa kansantalouden kaikkia aloja varten niin ikään suurenivat.

Valtion tehtäviin kuului edelleenkin neuvostomaan suojeleminen ulkoisilta vihollisilta. Sosialistisen valtion oli herkeämättä huolehdittava maan puolustuskuntoisuuden parantamisesta ja sen turvallisuuden varmistamisesta.

Puolueen uudet tehtävät ja niiden ratkaisemisesta käyty kamppailu

Sosialismin saavutukset kohottivat entistään puolueen arvovaltaa kansan keskuudessa. Puolueen johtoasema neuvostoyhteiskunnassa sai vahvistuksensa Neuvostoliiton uudessa perustuslaissa. Siinä

sanotaan: »Kaikkein aktiivisimmat ja tietoisimmat kansalaiset työväenluokan riveistä ja työtätekevien muista kerroksista yhtyvät Neuvostoliiton Kommunistiseksi Puolueeksi (bolševikit), joka on työtätekevien etujoukko heidän taistelussaan sosialistisen järjestelmän lujittamiseksi ja kehittämiseksi sekä työtätekevien kaikkien järjestöjen, niin yhteiskunnallisten kuin valtionjärjestöjenkin johtava ydinjoukko.»

Sosialismin voiton jälkeen puolueen päätehtävänä maassa oli sosialistisen järjestelmän lujittaminen ja kehittäminen.

Sosialismi loi suotuisat edellytykset neuvostodemokratian ja puolueen sisäisen demokratian kehitykselle. Vuoden 1936 perustuslain voimaansaattaminen merkitsi neuvostoyhteiskunnan ja valtiojärjestelmän jatkuvaa demokratisointia. Joulukuussa 1937 pidettiin uuden perustuslain pohjalla Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaalit. Kommunistinen puolue osallistui vaaleihin *liitossa* puolueeseen kuulumattomien kanssa. Vaalit toivat esiin sosialistisen demokratian voiman ja elinkykyisyyden sekä neuvostokansan ja puolueen yhtenliittyneisyyden.

Maaliskuussa 1939 pidettiin puolueen 18. edustajakokous. Se teki yhteenvedot sosialismin voitoista. Sosialistisen neuvostoyhteiskunnan kehitysnäköalojen kannalta oli tärkeä merkitys edustajakokouksen käsittelemällä kommunismin rakentamisen ongelmalla. Leniniläinen puolue ja neuvostokansa olivat jo todistaneet, että sosialismi voidaan rakentaa yhdessä maassa. Nyt oli kysymys siitä, voidaanko Neuvostoliitossa rakentaa kommunismi, jos muissa maissa sosia-

Voittaneen sosialismin maan ihmisiä

listinen vallankumous viivästyy ja Neuvostoliitto jää edelleenkin kapitalistiseen saartoon. Edustajakokous vastasi myönteisesti tuohon kysymykseen. Puolue muisti Leninin kohta Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeen antaman ohjeen. Lenin sanoi silloin, että me aloitamme sosialistiset uudistukset ja asetamme päämääräksemme kommunistisen yhteiskunnan luomisen.

Pitäen ohjeenaan Leninin neuvoja ja nojaten sosialismin voittoihin puolueen 18. edustajakokous totesi, että Neuvostoliiton sisäisessä kehityksessä on koittanut *vaihe, jolloin sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen viedään päätökseen ja aloitetaan asteittainen siirtyminen sosialismista kommunismiin*. Tuossa vaiheessa on päätehtävänä sosialistisen järjestelmän ja sen aineellis-teknisen perustan lujittaminen ja kehittäminen. Kapitalismi oli sivuutettava aineellisen tuotannon alalla. Edustajakokous kehotti puoluetta ja neuvostokansaa toteuttamaan käytännössä Leninin aikanaan esittämää *taloudellista perustehtävää, jona oli johtavien kapitalististen maiden saavuttaminen ja sivuuttaminen tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohden*. Pitäen tuota tehtävää lähtökohtanaan edustajakokous hyväksyi

Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmannen viisivuotissuunnitelman vuosiksi 1938—1942.

Kolmas viisivuotissuunnitelma oli Neuvostoliitossa rakennetun sosialistisen yhteiskunnan ensimmäinen pitkän tähtäimen suunnitelma. Se edellytti maan teollisen mahdin voimistamista, kolhoosijärjestelmän lujittamista, kansan aineellisen ja kulttuuritason kohottamista ja maan puolustuskuntoisuuden parantamista. Teollisuustuotteiden määrää suunniteltiin lisättäväksi viisivuotiskaudella miltei kaksinkertaisesti.

Neuvostokansan sosialistinen yhtenäisyys heijastui puolueen elämässä. Edustajakokous teki muutoksia puolueen sääntöihin. Kumottiin entinen säädös, jonka mukaan puolueeseen pyrkijät jaoteltiin eri kategorioihin sen mukaan, kuuluivatko he työläisiin, talonpoikiin tai sivistyneistöön. Kaikille puolueeseen pyrkiville säädettiin yhtäläiset hyväksymisehdot.

Sosialismilla ovat omat kehityksen lainomaisuudet ja omat ongelmansa, joita ei vielä kukaan ollut milloinkaan ratkaissut. Puolue ryhtyi ratkaisemaan niitä taitavasti.

Sosialismi turvaa yhteiskunnan jokaiselle työkykyiselle jäsenelle *oikeuden työhön*. Tuo työtätekevien historiallinen saavutus toteutui ensi kerran Neuvostoliitossa sosialismin voittojen pohjalla. Kuten elämä on osoittanut, se asettaa sosialistiselle valtiolle ja sen johdossa olevalle puolueelle suuria velvollisuuksia ja nostaa esiin uusia ongelmia.

Esimerkiksi kapitalismin oloissa valtio ei huolehdi tuotantolaitosten turvaamisesta työvoimalla. Siitä huolehtivat itse yrittäjät. Mutta heillekään se ei tuota vaikeuksia. Vararikkoutuneet maaseudun talonpojat ja kaupunkien pienomistajat muodostavat työvoimaa spontaanisesti ja yli tarpeen. Neuvostomaassakin ennen joukkomittaista kollektivisointia teollisuus sai maaseudulta työvoimaa enemmän kuin olisi tarvinnutkaan. Tilanne kuitenkin muuttui, kun maaseudulla pääsi voitolle kolhoosijärjestelmä. Talonpojat eivät enää jakautuneet köyhiin ja varakkaisiin. Elämä parani kolhooseissa. Työntekijäin spontaaninen virtaaminen kaupunkeihin lakkasi. Työttömyyden hävittämisen jälkeen kaupunkeihinkaan ei jäänyt enää vapaata työvoimaa. Myrskyisästi kehittyvä teollisuus taas tarvitsi jatkuvasti työvoimalisäystä.

Ensimmäisen viisivuotiskauden lopulla puolue joutui jo

järjestämään työvoiman värväystä maaseudulta kolhoosien kanssa solmittujen sopimusten perusteella. Tuo lähde kuitenkin ehtyi pian. Puolue teki johtopäätöksen valtion työvoimareservien suunnitelmanmukaisen valmentamisen välttämättömyydestä. Maassa perustettiin ammattiopistojen ja tehdaskoulujen laaja verkko, miljoonat nuoret perehtyivät niissä ammattiin ja heistä tuli ammattitaitoisia työläisiä. Valtio kustansi heidän ylläpidon opiskeluaikana. Suunnitelman mukaisesti koulutettiin insinöörejä ja teknikkoja. Työvoimareservien valmennus kansantaloutta varten oli asetettu varmalle perustalle ja siitä tuli sosialistisen valtion suunnittelu- ja talouselinten tärkeä tehtävä.

Sosialistisessa yhteiskunnassa jokainen työntekijä saa työnsä tuloksia vastaavan palkan. Joka valmistaa enemmän ja parempia tuotteita, saa myös suurempaa palkkaa. Aluksi tuota periaatetta toteutettiin sosialistisessa teollisuudessa. Kun kolhoosijärjestelmä oli voittanut maaseudulla, tuota periaatetta alettiin noudattaa maataloudessakin. Kansantaloudessa vakiintui sosialistinen järjestelmä. Oli hyvin tärkeää, että työn mukaan tapahtuvan jaon sosialistista periaatetta noudatettaisiin kansantalouden kaikilla aloilla, jokaisessa tuotantolaitoksessa. Siitä riippui nyt työvoiman oikea käyttö ja sosialistisen talouden kasvuvauhti, työntekijäin kiinnostuneisuus työnsä tuloksista ja kansan elintason yleinen kohottaminen.

Noiden ongelmien ratkaiseminen ei kuitenkaan ollut helppoa. Tarvittiin vuosia, ennen kuin sosialistisen tuotannon järjestely ja aineellisten hyödykkeiden jako sosialismin oloissa voitiin asettaa lujalle tieteelliselle perustalle. Puolue joutui eri aikoina ratkaisemaan monenlaisia kysymyksiä tällä alalla ja löysi niiden oikean ratkaisun.

Ensimmäisellä ja toisella viisivuotiskaudella teollisuuslaitosten ja uudisrakennusten työtä häiritsi työvoiman *vaihtuvuus*. Kapitalistit esimerkiksi eivät joudu ajattelemaan yrityksessään työskentelevien työläisten vakituista kokoonpanoa. Kapitalististen maiden työtäkevien vitsaus, työttömyys, sitoo työläisen tuotantolaitokseen. Hän pitää lujasti kiinni työpaikastaan, sillä pelkää jäävänsä kokonaan ilman työtä. Sosialismissa, jossa ei ole pulia eikä työttömyyttä, ihmisellä ei ole työn menettämisen pelkoa. Erottuaan yhdestä laitoksesta hän löytää itselleen työtä toisesta.

30-luvun puolivälissä Neuvostoliiton eri tehtaissa ja

uudisrakennuksilla työläisten kokoonpano vaihtui vuoden mittaan huomattavasti, toiset poistuivat ja toisia tuli tilalle. Työläisten paikanvaihtoon oli monia syitä: paremmin palkatun työn etsintä, asunnonsaantivaikkeudet, alhainen ammattitaito. Siihen aikaan saatettiin eri laitoksissa maksaa samasta työstä erilaista palkkaa. Pääsyyinä oli kuitenkin tasapalkkaisuus. Ammattitaitoa vaativasta ja ammattitaitoa vaatimattomasta työstä, raskaasta ja kevyestä työstä maksettiin melkein samansuuruista palkkaa. Maan alla työskentelevän kaivosmiehen palkka oli melkein samanlainen kuin maan päällä työskentelevän työläisen palkka. Rakennustöissä kaivinkoneenkäyttäjää ansaitsi vähän enemmän kuin tavallinen maan kaivaja, ja terässulaton ammattimies vähän enemmän kuin aputyöläinen. Virastoissa työskentelevät insinöörit ja teknikot saivat korkeampaa palkkaa kuin tuotannossa työskentelevät. Siksi monet eivät pyrkineetkään kohottamaan ammattitaitoaan, vaan lähtivät etsimään helpompia ansiotöitä.

Työvoiman vaihtuvuus rikkoi tuotantolaitosten työrytmiä ja jarrutti niiden tuotantosuunnitelmien täyttöä. Eivät ainoastaan erilliset tuotantolaitokset, vaan myös kokonaiset tuotannonalat, esimerkiksi kivihiihlen tuotanto, toimivat keskeytyksin. Työvoiman vaihtuvuudesta kärsivät erityisesti nykyaikaisilla koneilla varustetut uudet tuotantolaitokset. Ne tarvitsivat vakituisia ja sitä paitsi ammattitaitoisia työläisiä.

Miten puolue ja sosialistinen valtio ratkaisivat noita tehtäviä?

Ennen kaikkea hävitettiin palkkauksessa ilmennyt *erilaisuus*. Saman ammattialan ja ammattitason työläiset, jotka tekivät samanlaista työtä eri tuotantolaitoksissa, alkoivat saada yhtä suurta palkkaa. Tämä toimenpide vähensi työvoiman vaihtuvuutta ja kannusti työläisiä pysymään samassa tuotantolaitoksessa.

Hävitettiin myös *tasapalkkaisuus*. Raskaasta työstä ruvettiin maksamaan korkeampaa palkkaa kuin kevyestä. Esimerkiksi kaivosmiehet rupesivat saamaan huomattavasti korkeampaa palkkaa kuin muiden ammattien työläiset. Tämä koski myös spesialisteja. Tuotannossa työskentelevät insinöörit ja teknikot saivat paremman palkan kuin virastoissa työskentelevät. Teknisen uudelleenrakentamisen kaudella oli erikoisen tärkeä merkitys ammattitaitoa vaativan

ja ammattitaitoa vaatimattoman työn tasapalkkaisuuden hävittämisellä. Uuden tekniikan omaksumisen perusteella ammattitaitoaan ja työn tuottavuutta kohottavat työläiset saivat suuremman palkan kuin ammattitaidottomat työläiset.

Toimenpiteet, joihin puolue ja sosialistinen valtio ryhtyivät työläisten ja toimihenkilöiden palkkausjärjestelmän sääntelemiseksi, kehittivät työtätekevissä *aineellista kiinnostuneisuutta* työnsä tuloksista, kannustivat heitä omaksumaan uutta tekniikkaa ja kohottamaan työn tuottavuutta. Se oli edullista sekä erillisille työntekijöille että sosialistiselle yhteiskunnalle kokonaisuudessaan. Työläiset ja toimihenkilöt ansaitsivat enemmän, ja yhteiskunta sai enemmän aineellisia hyödykkeitä.

Hyvien tuotannollisten tulosten saavuttamiseen myötävaikutti työläisten ja toimihenkilöiden aineellisen kannustuksen lisäksi myös *moraalinen kannustus*. Tuotannon parhaimmistoa palkittiin Leninin kunniamerkillä, Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja Znak Potšota -kunniamerkillä. Vuonna 1938 säädettiin ansiokkaasta työstä myönnettäväksi korkeimmaksi palkinnoksi Sosialistisen Työn Sankarin kunnianimi. Samalla säädettiin mitalit Työuljuudesta ja Työsankaruudesta. Sosialistisen Työn Sankarit palkitaan Leninin kunniamerkillä ja Kultatähdellä, jossa on embleminä sirppi ja vasara.

Samaan aikaan puolue pyrki parantamaan puoluejärjestöjen työtä teollisuudessa, se asetti suurempia vaatimuksia talouden alalla työskenteleville kommunisteille, paransi puolue- ja valtioelinten rakennetta. Puolueen alue-, aluepiiri- ja kaupunkikomiteoissa perustettiin teollisuuden ja liikenteen asioita hoitavan sihteerin toimi. Eräät suuret talousalojen kansankomissariaatit jaettiin. Uudet kansankomissariaatit hoitivat suppeampia teollisuudenaloja. Tuotantolaitosten ja uudisrakennusten puoluejärjestöt saivat oikeuden valvoa laitoksen johdon toimintaa.

Puoluejärjestöillä oli aikaisemminkin oikeus vaatia laitoksen johtajalta, työosaston päälliköltä tai mestarilta tuotannossa ilmenneiden epäkohtien selitystä. Sitä eivät kuitenkaan vaatineet aina kaikki. Nyt puolue langetti puoluejärjestöille samoin kuin taloudessa työskenteleville kommunisteillekin vastuun asiointilasta tuotantolaitoksissa. Ne olivat velvolliset huolehtimaan vakituisesti laitosten tarpeista ja kehitysmahdollisuuksista, auttamaan johtoa tuo-

tannon järjestelyssä ja suunnitelmatehtävien täyttämises-
sä. Puoluejärjestöt vaativat kaikilta kommunisteilta, työ-
läisestä aina laitoksen johtajaan asti, velvollisuuksien mal-
likelpoista täyttämistä. Ne tekivät suurta poliittista työ-
tä puolueeseen kuulumattomien työläisten keskuudessa ja
lujittivat työkollektiiveja. Yhdessä ammattiyhdistysten ja
laitosten johdon kanssa ne ratkaisivat työläisten ammat-
titaidon kohottamisen, asunnoilla turvaamisen, elinolojen
sekä kulttuurisen vapaa-ajan vieton järjestelyn kysymyk-
siä. Ne auttoivat nuorisoliittojärjestöjä nuorison järjes-
työssä ja sen kommunistisessa kasvatuksessa.

Puolue kiinnitti jatkuvasti huomiota myös sosialistisen
maatalouden kehitykseen. Tällä alalla oli tärkeintä lujit-
taa nuoria kolhooseja. Se voitiin tehdä vain kolhoosituo-
tannon järjestelyn sosialististen periaatteiden oikean sovel-
tamisen pohjalla. Puolue etsi yhä uusia menetelmiä kolhoos-
ien ja kolhoosilaisten kannustamiseksi yhteiskunnallisen
talouden kehittämiseen ja sen tuottoisuuden lisäämiseen.

Maataloustuotteiden hankintajärjestelmä edisti kolhoosi-
talouden kehitystä. Kolhoosirakennustyön kaudella val-
tio saattoi voimaan viljan, lihan ynnä muiden tuotteiden
pakolliset hankinnat kiinteisiin hintoihin. Hankintojen mää-
rä laskettiin kylvöalan ja karjan pääluvun mukaan. Käy-
täntö osoitti, että tuollainen hankintajärjestelmä jarruttaa
kolhoosituotannon kasvua. Kolhoosit, joilla oli enemmän
kylvöjä ja karjaa, joutuivat myymään valtiolle enemmän
tuotteita, kun taas ne kolhoosit, jotka viljelivät huonommin
maata eivätkä huolehtineet karjakannan laajentamisesta,
möivät vähemmän tuotteita pakollisina hankintoina.

Tuo epäoikeudenmukaisuus poistettiin. 30-luvun lo-
pulla saatettiin voimaan uusi maataloustuotteiden hankin-
tajärjestys. Nyt kolhoosit alkoivat luovuttaa valtiolle tuot-
teita koko sen maa-alan mukaan, joka kullekin kolhoosille
oli kiinnitetty, eivätkä kylvöalan ja karjan pääluvun mu-
kaan. Siten kaikille kolhooseille asetettiin yhtäläiset ehdot.
Jokainen kolhoosi oli aineellisesti kiinnostunut paremmasta
maan käytöstä, karjatalouden ja muiden talousalojen ke-
hityksestä.

Jotta kolhoosilaiset olisivat enemmän kiinnostuneita
yhteiskunnallisen tuotannon kehityksestä, puolue kehotti
kolhooseja säättämään lisämaksun työstä niille, jotka saivat
parhaita satoja ja joilla karjan tuottoisuus oli suurin. Keho-

tettiin niin ikään määräämään pakollinen minimi työpäiviä, jotka kolhoosilaisten oli tehtävä yhteisessä taloudessa.

Nuo toimenpiteet vaikuttivat myönteisesti kolhoosijärjestelmän lujittamiseen ja kolhoositalonpoikien elintason kohottamiseen.

Maaseudun kommunistit kamppailivat etujoukkona kolhoosielämän parantamisen puolesta. Tuohon aikaan kolhooseissa oli tosin vielä vähän puoluejärjestöjä: ainoastaan joka neljännessä kolhoosissa. Niitä oli tavallisesti suurissa kolhooseissa. Niiden lukumäärä ja merkitys kasvoivat kuitenkin nopeasti. Kolhoosien puoluejärjestöt, samoin kuin teollisuuslaitostenkin, saivat oikeuden valvoa johdon toimintaa. Niissä kolhooseissa, joissa ei ollut puoluejärjestöä, nuorisoliittolaiset tekivät antoisaa työtä. Nuorisoliitto antoi suuren panoksen uuden kolhoosielämän rakentamiseen maaseudulla.

Neuvostoliitto toisen maailmansodan alussa Neuvostokansa täytti kolmatta viisivuotissuunnitelmaa mutkallisen kansainvälisen tilanteen vallitessa. Syyskuun

1. päivänä 1939 Saksa hyökkäsi Puolan kimppuun. Muutaman päivän kuluttua Englanti ja Ranska julistivat sodan Saksaa vastaan.

Alkoi toinen maailmansota.

Mikä oli syytä sotaan ja ketkä sen panivat alulle?

Sodan syytti kolme aggressiivista valtiota: Saksa, Japani ja Italia. Ne olivat jo pitkään aikaa valmistautuneet sotaan. Hitleriläisen Saksan ja sen liittolaisten päätarkoituksena oli Neuvostoliiton hävittäminen. Niitä yllyttivät siihen myös Englannin, Ranskan ja USA:n hallitsevat piirit. Mutta kapitalistisen maailman sisällä imperialististen valtioiden keskinäiset kärkevät ristiriidat johtivat ennen kaikkea toisaalta Saksan ja Italian ja toisaalta Englannin ja Ranskan sotilaalliseen yhteentörmäykseen.

Sodanedellisinä vuosina Euroopan tapahtumat kehittyivät seuraavasti.

Neuvostoliitto oli siihen aikaan ainoa sosialistinen maa. Sen esimerkillä oli valtavan suuri vaikutus kaikkien maiden vallankumousliikkeeseen. Neuvostoliitto esiintyi päätävästi rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta, fasismin hyökkäystä vastaan. Se antoi suurta apua tasavaltaisen Espanjan kansalle, joka joutui Saksan ja Italian fasisin interventioon uhriksi. Neuvostoliitto yritti järjestää

kollektiivisen vastaiskun fasistisille hyökkääjille. Englanti ja Ranska estivät sen.

Fasistiset hyökkääjät kävivät yhä julkeammiksi. Hitleriläinen Saksa saattoi voimaan yleisen asevelvollisuuden ja kartutti nopeasti sotavoimia. Se valloitti Itävallan ja sitten miehitti Tšekkoslovakian sovittuaan siitä Englannin ja Ranskan kanssa. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit tekivät yhä suurempia myönnytyksiä Hitlerille.

Neuvostoliittoa uhkasi vihollishyökkäyksen vaara idästäkin. Japanilaiset imperialistit miehittivät aluksi Kiinan koilliset maakunnat ja sitten suurimman osan Kiinaa aina Neuvostoliiton rajoille asti. He suunnittelivat neuvostomaan valloittamista Uralille saakka. Neuvostoliitto antoi suurta apua Kiinan kansalle taistelussa japanilaisia maahantunkeutujia vastaan. Vuonna 1938 japanilaiset sotakiikhoilijat yrittivät tunnustella pistimin Neuvostoliiton rajoja Kaukoidässä, mutta saivat Hasan-järven luona päätävän vastaiskun. Kesällä 1939 japanilaiset hyökkäsivät Mongolian Kansantasavaltaan, jonka kanssa Neuvostoliitolla oli sopimus keskinäisestä avunannosta. Neuvostoliitto tuli Mongolian Kansantasavallan avuksi. Neuvostoliiton ja Mongolian sotajoukot löivät yhteisvoimin takaisin japanilaiset valloittajat.

Euroopan tilanne yhä kärjistyi. Englannin ja Ranskan vallanpitäjät alkoivat itse pelätä Saksan voimistumista. Englanti ja Ranska ehdottivat Neuvostoliitolle neuvotteluja yhteisen vastaiskun antamisesta Saksan aggressiolle. Se oli kuitenkin vain Englannin ja Ranskan hallitsevien piirien ovelaa vehkeilyä. Ne pyrkivät kahlitsemaan Neuvostoliiton tietyillä sitoumuksilla, mutta itse kieltäytyivät ottamasta tuollaisia sitoumuksia. Aika kului, mutta neuvottelut eivät lainkaan edistyneet Englannin ja Ranskan takia. Osoittautui, että Englanti oli samanaikaisesti käynyt salaisia neuvotteluja Hitlerin kanssa. Neuvostohallitus ymmärsi, että Englannin ja Ranskan taantumukselliset piirit kieroilevat eivätkä tahdo tehdä sopimusta Neuvostoliiton kanssa fasistisia sotakiikhoilijoita vastaan.

Samaan aikaan Saksan hitleriläinen hallitus ehdotti Neuvostoliiton hallitukselle elokuussa 1939 hyökkäämättömyyssopimuksen solmimista. Neuvostoliitto oli täydellisesti eristettynä ja sitä uhkasi sota kahdella rintamalla: Euroopassa ja Kaukoidässä. Neuvostohallitus suostui sol-

mi maan hyökkäämättömyyssopimuksen Saksan kanssa. Myöhemmät tapahtumat osoittivat, että tuo Neuvostoliiton ot-tama askel oli niissä olosuhteissa ainoa oikea. Neuvostoliit-to sai mahdollisuuden jatkaa melkein kaksi vuotta rakenta-vaa työtä ja tehostaa maanpuolustusta.

Toisen maailmansodan palo levisi Länsi-Euroopassa ja Aasian itäosassa.

Puolan kansa taisteli miehuullisesti fasistisia anastajia vastaan, se kävi oikeutettua sotaa. Puola ei kuitenkaan kestänyt fasistijoukkojen rynnistystä. Hitleriläiset so-tajoukot lähenivät Neuvostoliiton rajaa. Neuvostoliitto ei voinut olla toimeettomana. Se ei voinut myöskään suhtau-tua välinpitämättömästi Länsi-Ukrainan ja Läntisen Val-ko-Venäjän turvattomien kansojen kohtaloon. Punainen Ar-meija ylitti rajan ja otti ne suojeluunsa. Noiden alueiden kansat liittyivät Neuvosto-Ukrainaan ja Neuvosto-Valko-Venäjään. Neuvostoliittoon liittyi myös Bessarabia, joka oli aikaisemmin eristetty maasta. Kun vuonna 1940 Liet-tuaa, Latviaa ja Eestiä uhkasi Saksan hyökkäyksen vaara ja niiden taantumukselliset hallitukset valmistautuivat te-kemään sopimuksen Hitlerin kanssa, noiden maiden kansat suistivat alas hallituksensa, pystyttivät uudelleen neuvosto-vallan ja liittyivät Neuvostoliittoon.

Englanti ja Ranska kävivät omituista sotaa Saksaa vas-taan, ne eivät ryhtyneet aktiivisiin sotatoimiin. Sen sijaan ne eivät jättäneet rauhaan Neuvostoliittoa. Syksyllä 1939 ne saivat provosoiduksi Suomen sotaan Neuvostoliittoa vas-taan. Tuo sota ei kuitenkaan kestänyt kauan. Neuvosto-joukkojen menestyksellisten sotatoimien jälkeen Suomi pyy-si rauhaa maaliskuussa 1940. Tuo rauha solmittiin. Englan-ti ja Ranska eivät panneet vastaan asian vaatimalla taval-la silloinkaan, kun Saksa miehitti Tanskan ja Norjan. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit toivoivat, että Hit-ler kääntää joukkonsa itään. Mutta toukokuussa 1940 Hitler miehittikin odottamatta Hollannin ja Belgian ja kohdisti iskunsa Ranskaan. Kesäkuussa 1940 Ranskan taantumuksel-linen hallitus antautui häpeällisesti Hitlerille.

Ranskan kansa ei kuitenkaan antautunut. Se alkoi koo-ta voimia taisteluun fasistisia miehittäjiä vastaan. Sen etu-riveissä kulki kommunistinen puolue. Kun Saksa ja Ita-lia valloittivat Balkanin maat, miehittäjiä vastaan nousivat Jugoslavian, Albanian ja Kreikan kansat. Kiinassa kansa

taisteli sitkeästi japanilaisia miehittäjiä vastaan. Kaikissa noissa maissa kansan taistelun johdossa oli kommunistinen puolue.

Sodan uhka läheni Neuvostoliittoa. Ranskan nujertamisen ja Balkanin maiden miehityksen jälkeen Hitlerin vallassa oli koko Länsi-Eurooppa Englantia lukuun ottamatta. Saksa oli kaapannut tavattoman suuren sotasaaliin ja alistanut palvelukseensa miehittämiensä maiden talouden. Hitler veti fasistiseen liittoumaan Unkarin, Romanian ja Suomen.

Kommunistinen puolue ja neuvostovaltio näkivät Neuvostoliittoa lähestyvän sodanvaaran ja ryhtyivät toimenpiteisiin asevoimien lujittamiseksi. Punaisen Armeijan miehivahvuus oli kesällä 1941 jo 4,5 miljoonaa. Komentajiston valmennusta tehostettiin. Armeijassa ja laivastossa oli tuolloin yli puoli miljoonaa kommunistia.

Puolue asetti tehtäväksi metallien, kivihiilen ja öljyn tuotannon lisäämisen. Lujitettiin teollisuuden perustaa maan itäosissa. Kaukana rajoilta, Uralilla ja Länsi-Siperiassa rakennettiin voimalaitoksia, rauta- ja terästehtaita, konetehtaita, kaivoksia. Yhä enemmän suunnattiin varoja maanpuolustuksen tarpeita palvelemaan teollisuuteen. Sen tuotteiden vuosittainen kasvu oli kolme kertaa suurempi kuin muilla teollisuuden aloilla.

Sodan varalta tehtiin materiaali- ja elintarvikevarastoja. Neuvostohallituksen oli pakko saattaa väliaikaisesti voimaan kahdeksantuntinen työpäivä seitsemäntuntisen asemesta. Työläiset ymmärsivät, että kaikki nuo toimenpiteet olivat tarpeellisia maanpuolustuksen lujittamisen kannalta ja vastasivat niihin tehostamalla sosialistista kilpailua ja täyttämällä suunnitelmatehtävät ennen määräaika.

Puolue ja neuvostokansa tekivät kaikkensa maanpuolustuksen parantamiseksi.

Suuressa isänmaallisessa sodassa saatu voitto

**Neuvostoliitto
sodassa fasismia
vastaan** Kesäkuun 22. päivänä 1941 Saksan kolmimiljoonainen armeija, jolla oli mahtavat ilma- ja panssarivoimat, tunkeutui neuvostomaan alueelle. Siten Saksa rikkoi valapattoisesti hyökkäämättömyyssopimuksen. Italia, Ro-

mania, Unkari ja Suomi yhtyivät yhdessä Saksan kanssa sotaan Neuvostoliittoa vastaan.

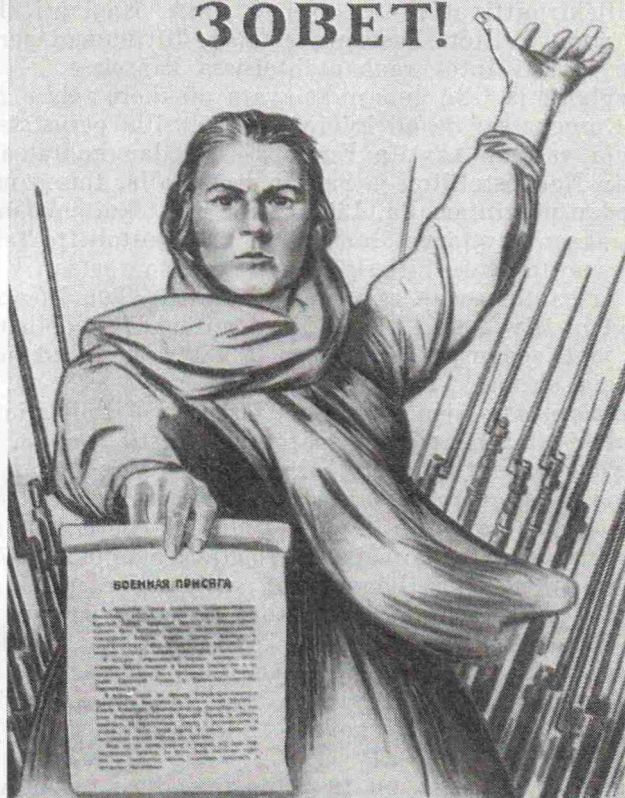
Hitler ja hänen kenraalinsa olivat laatineet »salamasota»-suunnitelman Neuvostoliittoa vastaan. Heillä oli aikomus murskata muutamassa kuukaudessa Punainen Armeija, murtaa neuvostoihmisten vastarinta, hävittää sosialistinen neuvostojärjestelmä ja orjuuttaa Neuvostoliiton kansat.

Alkoi Neuvostoliiton Suuri isänmaallinen sota. Se oli *isänmaallinen sota* siksi, että neuvostokansa nousi puolustamaan sosialistista isänmaataan. Sitä sanottiin *suureksi* siitä syystä, että neuvostokansa kävi fasismia vastaan taistelua elämästä ja kuolemasta, ja tämän taistelun lopputuloksesta ei riippunut yksin neuvostovaltion tulevaisuus, vaan myös maailman työväenliikkeen ja kansallisen vapausliikkeen, koko ihmiskunnan kohtalo. Neuvostokansan fasistisia valloittajia vastaan käymä sota oli *oikeutettua* sotaa. Kommunistinen puolue ja neuvostohallitus julistivat, että neuvostokansa tulee käymään sotaa niin kauan kuin saa täydellisen voiton fasismista ja se tulee auttamaan orjuutettuja ja kansallisen riippumattomuutensa puolesta taistelevia kansoja heittämään harteiltaan imperialististen valloittajien ikeen.

Valmistellessaan sotaa Neuvostoliittoa vastaan Hitler koetti eristää sen muista maista ja perustaa Saksan johdolla Neuvostoliittoa vastaan suunnattua »ristiretkeä» varten kaikkien maiden liittouman, johon osallistuisivat myös Englanti ja USA. Mutta Englanti ja USA eivät suostuneet liittoutumaan hitleriläisen Saksan kanssa, koska olivat selvillä sen maailmanvaltausaikeista. Isänmaallisen sodan ensi päivinä ne julistivat tukevansa Neuvostoliittoa.

Neuvostoliiton johtajat tiesivät USA:n ja Englannin taantumuksellisissa piireissä vallitsevista mielialoista. Amerikkalainen senaattori H. Truman, josta sodan lopussa tuli USA:n presidentti, lausui avoimesti 1941: »Jos näemme voiton kallistuvan Saksan puolelle, meidän on autettava Venäjää, mutta jos voitto alkaa kallistua Venäjän puolelle, meidän on autettava Saksaa, niin että tappakoon kumpikin mahdollisimman paljon.» Silloin USA:ssa ja Englannissa saivat kuitenkin yliotteen valtiomiehet, jotka arvioivat selväjärkisesti fasistisen liittouman aiheuttaman kuolemanvaaran heidänkin mailleen. He ymmärsivät, että fasismia

РОДИНА-МАТЬ ЗОВЕТ!

Sosialistisen isänmaan ja koko ihmiskunnan pelastamisen nimissä neuvostokansan oli noustava sotaan fasismia vastaan

ei saada kukistetuksi ilman Neuvostoliittoa. Amerikkalaiset vakuutuivat pian itsekkin fasistien valapattoisuudesta. Joulukuussa 1941 japanilaiset hyökkäsivät odottamatta heidän Isolla valtamerellä sijaitsevaa sotalaivaston tukikohtaa vastaan. USA ryhtyi sotaan Japania vastaan ja sitten julisti sodan Saksalle ja Italialle.

Tammikuun 1. p:nä 1942 26 valtiota hyväksyi julkilauseman sotilaallisten voimien ja taloudellisten voimavarojen yhdistämisestä fasistisen liittouman murskaamista varten. Sen allekirjoittivat Neuvostoliitto, USA, Englanti, Kiina ynnä muut valtiot. Fasisminvastaisen liittouman perustaminen herätti intoa rauhantahtoisissa kansoissa.

Englanti ja USA lupasivat avata piakkoin toisen rintaman Euroopassa. Se oli hyvin tärkeää, sillä perustaistelut fasismia vastaan käytiin Euroopassa, sodan kohtaloa ratkaistiin Neuvostoliiton ja Saksan rintamalla, toisen maailmansodan päärintamalla. Liittolaiset eivät kuitenkaan pitkään aikaan täyttäneet lupaustaan. Neuvostoliitto taisteli kolme vuotta yksin hitleriläistä liittoumaa vastaan Euroopassa ja kantoi sodan raskaimman taakan. Tuo Englannin ja USA:n viivyttely, joka ei ollut mitenkään puolustettavissa, johti sodan pitkistymiseen ja vaati neuvostokansalta miljoonia uhreja.

Punaisen Armeijan sotatoimet fasistisia valloittajia vastaan alkoivat äärimmäisen epäsuotuisassa tilanteessa. Saksan hyökkäys oli neuvostojoukoille yllättävä. Sodan ensi tunteina fasistien rosvomaiset ilmapommitukset saattoivat epäkuntoon suuren määrän neuvostoliittolaisia lentokoneita ja panssarivaunuja. Punaisen Armeijan maajoukot jäivät vaille välttämätöntä ilmavoimien suojaa eikä niillä ollut riittävästi panssarivaunuja ja autoja. Saksan armeijan panssari- ja moottoroidut joukot käyttivät sitä hyväkseen ja tunkeutuivat neuvostojoukkojen puolustusasemiin, rikkoivat niiden yhteistoiminnan ja taistelujärjestyksen. Vihollinen rynnisti Moskovaa, Leningradia ja Kijevää kohti.

Punaisen Armeijan oli tavattoman vaikea torjua yllättävä isku ja kestää niin voimakkaan vihollisen kuin Saksan armeijan rynnistys. Neuvostojoukot taistelivat urhoollisesti, aiheuttivat suuria tappioita fasisteille ja näännyttivät niitä. Heti ensimmäisenä sotapäivänä rajalla Brestin linnoituksen pieni varuskunta osoitti, että hitleriläisten helppo sodankäynti oli päättynyt. Linnoituksen sankarilliset puolustajat taistelivat puolitoista kuukautta miehuullisesti ja päättävästi vihollisen moninkertaista ylivoimaa vastaan.

Vihollinen piti kuitenkin aloitteen käsissään. Punaisen Armeijan oli pakko perääntyä, luopua omista alueista. Sodan ensimmäisen kuukauden aikana hitleriläiset valloitti-

vat osan Ukrainaa, Moldaviaa, Valko-Venäjää, Liettuan, Latvian ja Eestin.

**Vihollinen
pysäytetään**

Neuvostokansa kärsi syvästi armeijansa vastoinkäymisten vuoksi. Puolue selitti avoimesti ja miehuullisesti karun totuuden. Se kääntyi kansan puoleen ja paljasti sille saksalaisten imperialistien katalat hankkeet ja selitti, että maata uhkaa kuoleman vaara. Niin suuri kuin tuo vaara olikin, puolue lausui varmana vakaumuksenaan, että fasismista saadaan voitto.

Kommunistinen puolue nostatti ja järjesti neuvostokansan isänmaalliseen sotaan, se laati joustavan toimintaohjelman kaikkien voimien kokoamiseksi vihollisen murskaamista varten. Koko maan elämä siirrettiin sota-ajan rai-teille. Perustettiin yhtenäinen korkein johtokeskus — Valtion Puolustuskomitea. Sen johtoon tuli Stalin. Valtion Puolustuskomitealle kuului kaikki valta maassa. Se yhdisti kaikkien valtionlaitosten ja sotilaslaitosten sekä puolue-, ammattiliitto- ja nuorisoliittojärjestöjen toimintaa.

Puolueen tärkeimmäksi toiminnan alaksi tuli sotilastyö. Puolue ryhtyi ennen kaikkea laajentamaan ja lujittamaan armeijaa. Vuoden 1941 loppuun mennessä armeijassa oli jo melkein puolet puolueen jäsenistöstä. Armeijassa ja laivastossa kommunistit olivat ratkaisevilla paikoilla ja täyttivät kaikkein vaarallisimpia tehtäviä. Monet heistä olivat komentajina ja sotilaskomissaareina, poliittisina puoluetoimitsijoina. Miehuullisuudellaan ja kestävyydellään he innoittivat sotamiehiä ja tiivistivät heidän rivejään. Monet puolueen Keskuskomitean jäsenet ja huomattavat toimihenkilöt lähtivät rintamille. He kuuluivat rintamien ja armeijoiden sotaneuvostoihin ja rinnan komentajien kanssa johtivat taistelutoimia.

Yleinen liikekannallepano tapahtui nopeasti ja järjestyneesti. Selustassa valmistettiin reservejä. Vapaaehtoisista muodostettiin kansan nostoväen rykmenttejä ja divisioonia. Rintamalle saapui jatkuvasti vereksiä joukkoja. Taisteluhymninä levisi koko maassa laulu:

Nyt nouse, maamme mahtava,
käy kuolonkampppailuun!
Fasistein laumat murskaamaan,
pimeiden, kirottuin!

Niin ylevää on vihamme,
kuin aallot vyöryää.
Käy sotaa suuri kansamme
niin pyhää, valtavaa.

»Vihollinen on pysäytettävä!» — se oli sodan alussa koko armeijan, sen jokaisen komentajan ja sotamiehen, koko neuvostokansan päätavoite. Punainen Armeija selviytyi sille annetusta tehtävästä. Leningradin, Smolenskin, Kijevin ja Odessan edustalla vihollinen pysäytettiin. Saksan fasistijoukkojen hyökkäysvoima alkoi heiketä ja neuvostojoukkojen vastarinta voimistua. Hitleriläiset tulivat ensi kertaa tuntemaan, että kova on kovaa vastassa. Alkoivat julmat taistelut. Puolueen kutsusta koko väestö nousi puolustamaan kotikaupunkejaan ja -kyliään. Miljoonat naiset, vanhukset ja keskenkasvuiset nuoret suorittivat rintamavyöhykkeen varustustöitä.

Fasistit eivät päässeet murtautumaan Leningradiin. Sotilaat, matruusit ja Leningradin työtätekevät tekivät kaupungista luoksepääsemättömän linnoituksen. Vihollinen saartoi kaupungin. Vuoden 1942 ankarana talvena nälkä ja kylmyys kahlitsivat kaupungin, ja se oli jatkuvan tulituksen ja pommitusten kohteena. Asukkaat joutuivat olemaan montakin päivää peräkkäin ilman leipää. Monet kuolivat nälkään. Lokakuun kehdon — Leningradin tarunomaiset puolustajat kestivät kuitenkin saarron osoittaen maailmalle ennen näkemätöntä lujutta ja sankaruutta.

Yli kahden kuukauden ajan Odessan puolustajat torjuivat fasistilaumojen rynnäköjä. Ukrainan pääkaupunki Kijev puolustautui urhoollisesti melkein kaksi ja puoli kuukautta. Sevastopolin puolustajat kestivät yhdeksän kuukautta. Leningradista, Kijevistä, Odessasta, Sevastopolista ja Brestin linnoituksesta tuli neuvostoihmisten sankaruuden ja lujuuden symboleja. Ne on viety ikuisiksi ajoiksi sankarikaupunkien kunniakkaaseen luetteloon.

Näiden kaupunkien pitkäaikaisella puolustuksella oli suuri merkitys. Vihollinen kärsi valtavia tappioita. Joka kolmas neuvostomaan kamaralle kesäkuussa astunut hiteriläinen makasi jo lokakuussa joko haudassa tai sairaalassa. Fasistijoukkojen etenemisen pysähdyttäminen teki mahdolliseksi kuljettaa pois rintaman lähistöltä kaiken arvokkaan omaisuuden ja muodostaa vihollishyökkäyksen pääsuunnilla voimakkaat esteet.

Hitleriläiset toivat rintamalle yhä uusia joukkoja. Menetyksistään piittaamatta ne rynnistivät eteenpäin. Loka-kuussa 1941 neuvostomaan asema oli tukalimmillaan. Fasistit olivat miehittäneet melkein koko Ukrainan, valloittaneet Donbassin ja tulleet Moskovan edustalle. Hitler antoi käskyn vallata hinnalla millä hyvänsä Moskova. Puolue ja neuvostokansa päättivät, että on taisteltava viimeiseen veripisaraan, mutta *Moskovaa ei luovuteta viholliselle.*

Niinä päivinä Moskova oli synkkä. Vihollinen ei ollut vielä milloinkaan päässyt niin lähelle neuvostomaan pääkaupunkia. Rintaman läheisyydestä huolimatta puolueen Keskuskomitean Poliittinen Toimikunta, neuvostohallitus, Valtion Puolustuskomitea ja ylipäällikön päämaja jäivät pääkaupunkiin. Marraskuun 7. päivänä Punaisella torilla pidettiin perinteellinen neuvostojoukkojen paraati. Rintamalle lähtevät rivistöt, panssarivaunut ja tykistö kulkivat paraatimarssissa Leninin mausoleumin editse.

Marraskuussa saksalaiset yrittivät vielä kerran hyökätä Moskovaa vastaan. Neuvostosoturit osoittivat tarunomaista urhoollisuutta. Synnyinmaansa pääkaupungin Moskovan puolustukseen osallistui maan kaikkiin kansallisuuksiin kuuluvia sotureita: venäläisiä, ukrainalaisia, valkovenäläisiä, kazaheja, gruusialaisia, armenialaisia, kirgiisejä, azerbaidžanilaisia, uzbekkeja, turkmeeneja, tadžikkeja, latvialaisia, liettualaisia, eestiläisiä, moldavialaisia, tataareja, baškiireja, udmurteja, mareja ynnä muita.

Samaan aikaan kun Moskovan edustalla käytiin sitkeitä taisteluita fasistien panssarivaliojoukkoja vastaan, neuvostoliittolainen sodanjohto siirsi selustasta vereksiä reservejä vastaiskua varten. Puolue julisti: »Moskovan edustalla alkaa vihollisen murskaaminen.»

Joulukuun alussa 1941 Punainen Armeija siirtyi vasta-hyökkäykseen Moskovan edustalla. Vuoden 1942 kevääseen mennessä vihollisjoukot karkotettiin 400 kilometrin päähän ja kauemmaksikin Moskovasta. Vapautettiin kymmeniä kaupunkeja ja tuhansia kyliä. Vihollinen sai kovia iskuja myös etelärintamalla ja Leningradin edustalla.

Moskovan edustalla käyty taistelu näytti neuvostokansan ja sen armeijan voiman ja Neuvostoliiton ehtymättömät mahdollisuudet sodankäynnissä. Tuossa taistelussa hitleriläiset katkaisivat hampaansa. Punainen Armeija todisti

Taistelu Moskovan edustalla. Neuvostosoturit löivät taikaisin fasistien panssarihyökkäyksen

paikkansapitämättömäksi myytin Saksan armeijan voittamattomuudesta ja teki tyhjäksi hitleriläisten »salamasota»-suunnitelman. Saksalaisten murskaaminen Moskovan edustalla oli isänmaallisen sodan ratkaiseva tapahtuma, hitleriläisen Saksan ensimmäinen suuri häviö toisessa maailmansodassa. Suurista ansioista fasististen anastajien murskaamisessa Moskova sai sankarikaupungin nimen.

Kaikki rintamaa varten!

Kaikki voiton hyväksi!

Voiton saamiseen sodassa tarvitaan paitsi taistelukykyistä armeijaa myös vankka ja järjestynyt selusta. Oli ilmeistä, että kysymyksessä oli taistelu elämästä ja kuolemasta, että sota muodostuu pitkäaikaiseksi. Kommunistinen puolue kääntyi sodan ensi päivinä työväenluokan, kolhoositalonpoikien ja sivistyneistön puoleen kehoittaen muuttamaan maan yhtenäiseksi sotaleiriksi, rakentamaan työn sota-ajan vaatimusten mukaisesti, antamaan enemmän aseita, ammuksia ja ruokatarvikkeita rintamaa varten, Punaisen Armeijan pakollisen perääntymisen yhteydessä kuljettamaan selustaan kaiken arvokkaan omaisuuden ja hävittämään sen, mitä ei voida viedä pois, ettei se jäisi

viholliselle. Puolueen kehotuksesta kaikki Neuvostoliiton kansat nousivat yksimielisesti tukemaan rintamaa.

Kansantalouden siirtäminen sota-ajan raiteille tapahtui tavattoman vaikeissa olosuhteissa. Väestön ja teollisuus-kaluston siirtäminen rintamavyöhykkeeltä maan sisäosiin osoittautui äärettömän mutkalliseksi tehtäväksi. Tuo suuri tehtävä saatiin ratkaistuksi vain miljoonien ihmisten ankaran järjestyneisyyden, ripeyden ja uhrautuvaisuuden ansiosta.

Puolue- ja neuvostojärjestöjen johdolla työläiset, insinöörit ja teknikot suorittivat tehtävän, jollaista ei vielä kukaan ollut aikaisemmin suorittanut. Viiden kuukauden aikana, heinäkuusta marraskuuhun 1941, he siirsivät itään yli 1360 suurta teollisuuslaitosta ja yli 10 miljoonaa ihmistä. Uralilla, Länsi-Siperiassa, Kazahstanissa ja Keski-Aasian tasavalloissa neuvostoihmiset niin ikään työskentelivät sankarillisesti. Rautatieläiset kuljettivat evakuoitun tehdaskaluston tarkasti määrättyihin paikkoihin, ja sen asentaminen aloitettiin viipymättä. Työt olivat käynnissä ympäri vuorokauden. Evakuoitunut tehtaasta saatiin käyntiin kolmessa neljässä viikossa, ja muutaman kuukauden kuluessa ne ylittivät jo sodanedellisen tuotantotason.

Teollisuuden turvaaminen työvoimalla oli vaikeaa. Vuoden 1941 loppuun mennessä työläisten määrä supistui melkein puoleen ja huomattavalta osaltaan uudistui. Rintamalle lähteneiden miesten tilalle tehtaisiin tuli työhön naisia ja varhaisnuorisoa. Puolet kaikista työläisistä oli naisia. Sota-aikana pidennettiin työpäivää, saatettiin voimaan pakolliset ylityöt, vuosilomat lakkautettiin. Työläiset oppivat nopeasti uusia ammatteja. Vuonna 1942 noin 1 300 000 työläistä omaksui uuden ammatin ja yli kaksi ja puoli miljoonaa kohotti ammattitasoaan.

Puolue auttoi kolhoositalonpoikia voittamaan sodan aiheuttamat vaikeudet. Maaseudulla puuttuvaa työvoimaa korvasi kyliin sijoitettu evakuoitu väestö.

Puolue kääntyi neuvostokansan puoleen kehotuksin: *»Kaikki rintamaa varten! Kaikki voiton hyväksi!»* Työväenluokka, kolhoositalonpojat ja sivistyneistö vastasivat tuohon kehotukseen suurten joukkojen sosialistisella kilpailulla. Rintamalla esiintyvään taistelusanaruuteen liittyi se-lustan työsanaruus. Tehtaissa ja kaivoksissa kommunistit ja nuorisoliittolaiset johtivat työryhmiä. Niiden tunnuksena

oli: »Työssä samoin kuin taistelussa!» Keväällä 1942 maassa levisi yleisliittolainen kilpailu rintaman auttamiseksi. Puolueen Keskuskomitea ja Valtion Puolustuskomitea perustivat kilpailun parhaimmiston palkitsemista varten kiertäviä punaisia lippuja ja rahapalkintoja. Kilpailun yhteenvedot tehtiin joka kuukausi. Punaisen Armeijan ja Laivaston kaartin joukko-osastojen edustajat luovuttivat juhllallisesti nämä punaiset liput voittajille. Kolhoositalonpojat niin ikään työskentelivät uhrautuvasti. Vuonna 1942 he laajensivat kylvöalaa maan itäosissa viidellä miljoonalla hehtaarilla. Kolhooseissa oli erityisiä rintamaa varten kylvettyjä viljelmiä, joilta koko sato luovutettiin valtiolle.

Puolue ja neuvostokansa voittivat tavattoman suuria vaikeuksia ja tuloksena Neuvostoliitolla oli jo vuoden 1942 loppuun mennessä hyvin järjestetty ja nopeasti kasvava sotatalous. Punaisen Armeijan tärkeimmiksi asevarastoiksi muodostuivat Ural ja Länsi-Siperia. Vuonna 1942 panssarivaunuja valmistettiin neljä kertaa ja lentokoneita melkein kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 1941.

Neuvostomaan selusta auttoi Punaista Armeijaa saamaan voiton. Tiedemiehet, suunnittelijat ja insinöörit loivat entistä parempia lentokoneita ja panssarivaunuja. Entistä enemmän valmistettiin raketinheittimiä, joille sotamiehet antoivat lempinimen »katjuša». Tehtaat toimivat yötä päivää, sotatekniikkaa ja aseita vyöryi katkeamattomina virtoina rintamalle.

Selustan työntekijät kiinnittivät kaiken huomion siihen, että Punainen Armeija olisi turvattu riittävästi kaikella, mitä se tarvitsi. Neuvostojoukoilla ei ollut puutetta mistään. Selustassa ei kukaan ilmaissut tyytymättömyyttään, vaikka elintarvikkeiden, polttoaineen ja vaatteiden saanti oli hyvin vaikeaa. Joka perheestä oli joku rintamalla, isä tai poika, veli tai tytär. Jokainen ymmärsi, että siellä, rintamalla he vuodattavat vertaan ja uhraavat henkensä synnyinmaansa ja omaistensa pelastamisen nimessä. Väestö järjesti varojen keräyksiä Punaisen Armeijan aseistamisrahastoon. Monet patriootit luovuttivat kaikki monien vuosien aikana tekemänsä säästöt. Työläiset ja toimihenkilöt hankkivat kokoamillaan varoilla kokonaisia panssarivaununukolonia ja lentolaivueita.

Kommunistinen puolue piti tarmokkaasti ja miehuulli-

sesti yllä ankaraa järjestystä ja patrioottista henkeä sotilaiden keskuudessa rintamalla sekä selustan työntekijäin keskuudessa. Puolue lujitti rintaman ja selustan yhtenäisyyttä. Selustan työntekijät valmistivat sankarillisilla ponnistuksillaan mahdollisuuden perinpohjaiselle käänteelle sodan kulussa, loivat pohjan Punaisen Armeijan voitokkaalle hyökkäykselle.

Ratkaisevat ottelut

Toinen sotavuosi alkoi fasistien uudesta hyökkäyksestä. Nyt ne eivät kuitenkaan hyökänneet kaikilla rintamilla, vaan ainoastaan eteläisellä lohkolla. Vihollinen oli keskittänyt sinne miljoona-armeijan. Yhdessä saksalaisten kanssa hyökkäykseen osallistui yksi italialainen ja kaksi romanialaista armeijaa. Vihollisella oli kaksinkertainen ylivoima sitä vastassa oleviin neuvostojoukkoihin verraten. Murrettuaan neuvostojoukkojen puolustuksen hitleriläiset suuntautuivat Volgalle ja Pohjois-Kaukasiaan. Stalingradin (nykyinen Volgograd) edustalla vihollinen pysäytettiin.

Alkoi historiallinen *taistelu Volgalla*. Punaisen Armeijan johto päätti pysäyttää siellä vihollisen ja murskata sen. Se oli laatinut suunnitelman, jonka mukaan vihollinen oli näännytettävä puolustustaisteluissa, ja niiden aikana sivustoille keskitetään vereksiä voimia, jotka sitten saartavat ja murskaavat vihollisen.

Koko maailma seurasi Stalingradin taistelua. Tuossa verisessä taistelussa ratkaistiin sodan kohtalo. Kaupungissa taisteltiin vimmatusti jokaisesta neliömetristä maata, jokaisesta talosta ja joka kerroksesta. Puolue työ ei lakannut yhdeksikään päiväksi ankarien taistelujenkaan aikana. Pidetettiin puoluekokouksia, nuorille kommunisteille annettiin puolueen jäsenkortteja ja sankareille palkintoja, tuotiin sanomalehtiä, julkaistiin käsin kirjoitettuja taistelulehtisiä.

Volgan linnakkeen pelottomat puolustajat kestivät taistelun. Marraskuun 19. päivänä 1942 Punainen Armeija antoi musertavan iskun fasisteille. Viidentenä taistelupäivänä se saartoi vihollisen 330-tuhantisen armeijan. Saartorengas kiristyi päivä päivältä yhä tiukemmaksi ja helmikuun alussa vihollinen antautui. Historia ei siihen saakka ollut suntenut tapausta, jolloin niin suuri sotatoimiyhtymä olisi saarrettu ja hävitetty.

Taisteluun lähtevä sotamies saamassa puolueen jäsenkorttia

Stalingrad on viety ikuisiksi ajoiksi sankarikaupunkien luetteloon. Ihmiskunta tulee aina muistamaan sen miehuullisia puolustajia. Volgalla saatu maineikas voitto pani alulle *perinpohjaisen käänte*n Suuren isänmaallisen sodan ja koko toisen maailmansodan kulussa.

Murskattuaan saksalaiset Volgalla Punainen Armeija antoi iskuja toisillakin rintamilla. Vihollinen häädettiin pois Pohjois-Kaukasiasta ja Leningradin saartorengas murrettiin.

Näin *alkoi vihollisen karkottaminen Neuvostoliiton alueelta*.

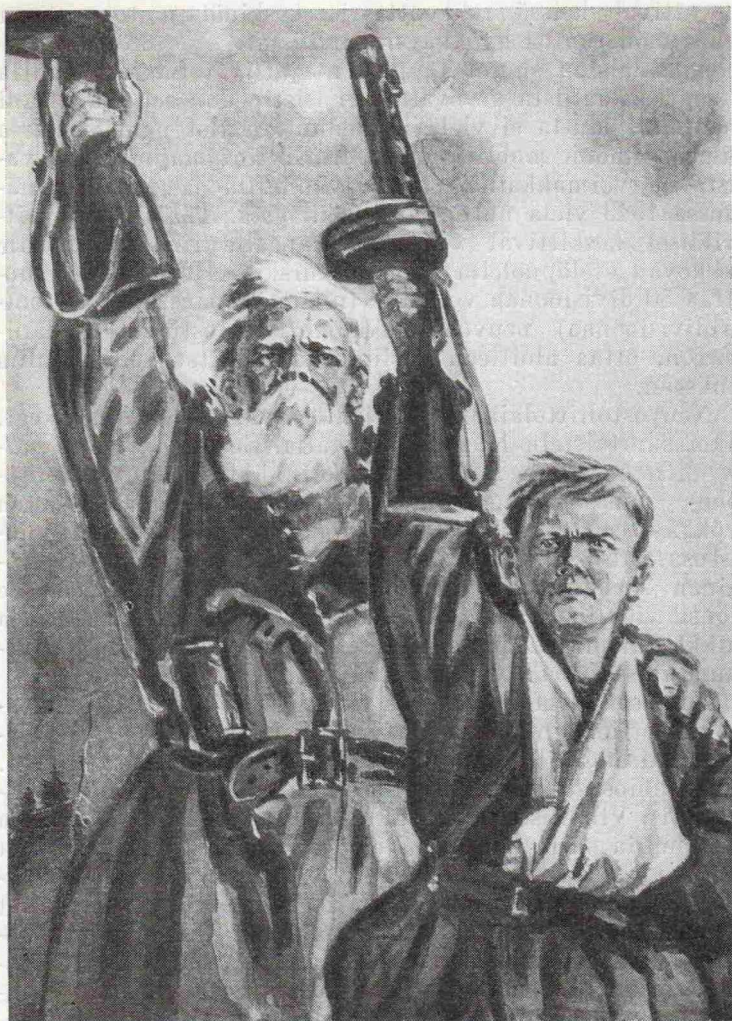
Neuvostojoukoissa suoritettavan puoluepoliittisen työn luonne muuttui. Sodan alussa, jolloin Punainen Armeija oli pakotettu perääntymään, puolue-elimet ja poliittisen työn tekijät kasvattivat sotamiehissä puolustustaisteluissa tarvittavaa sitkeyttä. Nyt Punainen Armeija hyökkäsi. Selusta varusti sitä uudella sotatekniikalla ja aseilla. Muodostettiin panssarivoimien, ilmavoimien sekä moottoroitujen joukkojen armeijoita ja armeijakuntia. Puoluejärjestöt

ja poliittiset elimet auttoivat sotamiehiä perehtymään nopeasti uudentyypoiseen sotatekniikkaan ja aseistukseen, kasvattivat heissä rohkeutta ja keskinäisen toverillisen avunannon tuntoa hyökkäystaisteluissa.

Saksalaisten suuret tappiot horjuttivat Saksan mahtia ja sen sotilaallista arvovaltaa. Fasistipedon selkäranka oli murtunut, mutta ei vielä katkennut. Hitler pani Saksassa toimeen uuden mobilisoinnin, lisäsi rintamajoukkoja, varusti ne voimakkailla panssarivaunuilla ja yritti heinäkuussa 1943 vielä uutta suurhyökkäystä. Tällä kertaa hitleriläiset keskittivät voimansa kapealle rintamakaistalle Moskovan eteläpuolella lähellä Kurskia. He aikoivat suorittaa 50 divisioonan voimalla (niistä 20 panssari- ja moottoridivisioonaa) neuvostojoukkojen puolustuslinjan läpimurron, ottaa aloitteen käsiinsä ja muuttaa sodan kulun edukseen.

Neuvostoliittolainen sodanjohto arvasi vihollisen aikeet. Alkoι suurtaistelu Kurskin edustalla. Se oli *historian suurin taistelu*, jossa kumpikin puoli käytti valtavia lentokone-, panssarivaunu- ja tykistömassoja. Hitleriläisten hyökkäys sortui neuvostojoukkojen murtumattomiin puolustusasemiin. Torjuttuaan saksalaisten hyökkäyksen Punainen Armeija aloitti itse päättävän hyökkäyksen. Se työnsi vihollisen Dneprin taakse, vapautti Donbassin ja kaikki Dneprin idänpuoleiset Ukrainan alueet ja marraskuun alussa 1943 vapautti Kijevin.

Punaisen Armeijan menestyksiin myötävaikutti neuvostopatrioottien voimakas partisaaniliike vihollisen selustassa. Partisaaniliike syntyi ja kehittyi puolueen kutsusta. Partisaaniosastojen perustajina olivat puoluejärjestöt, kommunistit. Vihollisen miehittämällä alueella toimi jo vuonna 1941 suuria partisaaniprikaateja ja yhtymiä, jotka antoivat iskuja viholliselle. Vuonna 1943 vihollisen selustassa taisteli jo lähes miljoonainen partisaaniarmeija ja toimivat puolueen maanalaiset aluekomiteat, kaupunki- ja piirikomiteat. Partisaaneja nimitettiin kansan kostajiksi. He kostivat fasisteille neuvostomaan rosvouksen, naisten, vanhusien ja lasten raa'an väkivaltaisen kohtelun. Partisaanit pelastivat väestöä fasistiseen orjuuteen viemiseltä, tuhosivat vihollisen varastoja ja esikuntia, räjäyttivät siltoja, autoja ja junia. Partisaanit aiheuttivat suurta vahinkoa viholliselle.

Partisaaneja

niit polakivat väestöä laajassa osuudessa viikkokokouksilla, ta-
hoivat vihollisen varusjoukkoja rajoittaa eteen,
antaja ja jänkä. Partisaanit sihtoutuivat suuria painoksia
vihollisille.

Sodan kulussa oli tapahtunut varma käänne neuvostokansan ja sen armeijan eduksi. Punaisella Armeijalla oli erinomainen taistelukunto. Kenraalit, amiraalit ja upseerit olivat saaneet nykyaikaisen sodankäynnin kokemusta, omaksuneet suurten sotatoimiyhtymien ja laajojen hyökkäystoimien johtamisen taitoa. Armeijalla oli nyt tukeaan vankka sotatalous ja aseistuksenaan kaikkein uusialkaisin sotakalusto. Kahden sotavuoden aikana Neuvostoliiton teollisuus valmisti kaksi ja puoli kertaa enemmän panssarivaunuja ja 20 000 lentokonetta enemmän kuin Saksan teollisuus. Sodan kulussa Neuvostoliitto sivuutti Saksan sotakaluston tuotannossa.

Kesällä 1943 aloitettu Punaisen Armeijan voitokas hyökkäys innoitti koko neuvostokansaa. Niin valtavia kuin uhrin ja vaikeudet olivatkin, oli ilahduttavaa tietää, että Punainen Armeija karkottaa vihollista ja vapauttaa synnyinmaata. Vapautetuilla alueilla neuvostoihmiset ottivat ilon kyynelin vastaan Punaisen Armeijan. Neuvostosotamiehet taas saivat nähdä fasistipetojen kaameiden konnattöiden jälkiä. Vihollinen jätti jälkeensä poroksi poltetun maan. Perääntyessään se räjäytti kaupungeissa kaikki rakennukset, poltti kylät perustuksiaan myöten, surmasi rauhallisia asukkaita tai ajoi heidät fasistiseen orjuuteen, hävitti karjan, vei mukanaan viljan ja ryöstämänsä omaisuuden. Kaikkialle, missä oli tallannut fasistivalloittajan aurtura, oli jäänyt tuhkakasoja ja raunioita. Tuo kaikki herätti neuvostosotureissa entistä voimakkaampaa vihaa fasistibarbaareja kohtaan. He etenivät rajusti.

Kommunistisen puolueen kasvattamat neuvostoihmiset eivät lannistuneet missään. Kaikkialla, minne kohtalo oli johdattanut heidät, he taistelivat miehuullisesti fasisteja vastaan. Fasistien kuolemanleireissä neuvostosoturit perustivat maanalaisia järjestöjä ja nostattivat kapinoita. Tuhanneet heistä karkasivat fasistien vankeudesta. Toiset pääsivät takaisin kotimaahan ja palasivat armeijaan. Toisia jäi Tšekkoslovakiaan, Puolaan, Ranskaan, Italiaan, Jugoslaviaan, Kreikkaan, Belgiaan ja Hollantiin. Siellä he liittyivät partisaaniosastoihin ja taistelivat pelottomasti. Yhtä miehuullisesti toimivat fasistien pakkotyövankeuteen Saksaan joutuneet neuvostopatriootit. He sabotoivat kaikin mahdollisin keinoin hitleriläisten viranomaisten toimenpiteitä.

**Vihollinen
häädettiin
neuvostomaasta**

Neuvostoliiton sotilaalliset voitot vaikuttivat koko maailmassa. Vuoden 1943 lopussa Teheranissa (Iranin pääkaupungissa) pidettiin Neuvostoliiton, USA:n ja Englannin hallitusten päämiesten konferenssi. Konferenssin hyväksymässä julistuksessa määriteltiin Neuvostoliiton, Englannin ja Amerikan liittouman yhteisen toiminnan suunta ja julistettiin sodanjälkeisen yhteistyön periaatteet. Englanti ja USA eivät kuitenkaan täyttäneet lupaustaan toisen rintaman avaamisesta Euroopassa 1943. USA:n ja Englannin edustajat lupasivat nyt avata sen toukokuuhun mennessä 1944.

Neuvostoliitto kantoi kolmatta vuotta yksin koko sodan taakkaa. Saksalla oli vielä paljon voimaa. Sillä oli edelleenkin hallussaan melkein koko Euroopan voimavarat. Hitler käytti hyväkseen toisen rintaman puuttumista ja siirsi itärintamalle uusia divisioonia. Punaista Armeijaa vastassa oli voimakas vihollinen. Vuoden 1944 alussa Punaisella Armeijalla oli kuitenkin selustan työntekijäin ponnistusten ansiosta enemmän lentokoneita, panssarivaunuja, tykkeitä ja muuta aseistusta kuin Saksan armeijalla.

Saksalainen sodanjohto toivoi saavansa hengähdystauon vuoden 1943 ankarien taistelujen jälkeen. Niin ei kuitenkaan tapahtunut. Punainen Armeija aloitti uuden valtavan hyökkäyksen. Vuoden 1944 alkupuoliskolla se antoi muser-tavan iskun viholliselle Leningradin edustalla ja ahdisti sen satojen kilometrien päähän. Dneprin länsipuolella Ukrainassa se saartoi ja hävitti kaksi suurta vihollisjoukkojen ryhmittymää ja vapautti Krimin.

Kesällä 1944 Punainen Armeija siirtyi hyökkäykseen koko rintamalla. Leningradin pohjoispuolella murskattiin saksalaisten ja suomalaisten joukot. Suomi jäi pois sodasta. Keskustan suunnalla neuvostojoukot hyökkäsivät nopeaa vauhtia ja vapauttivat Valko-Venäjän, huomattavan osan Liettuaa ja sitten Latvian ja Eestin. Etelässä vuoden 1944 syksyyn mennessä vapautettiin täydellisesti Ukraina ja Moldavia.

Vuonna 1944 saarroksien jouduttuaan saksalaiset antautuivat vangiksi kymmentuhantisina joukkoina. Aikoinaan hitleriläiset valloittajat olivat haaveilleet näkevänsä Moskovan. Nyt he saivat mahdollisuuden siihen. Heinäkuun 17. päivänä 1944 noin 60 000 saksalaista sotavankia —

sotamiestä, upseeria ja kenraalia — kulki vartioituna neuvostopääkaupungin halki.

Vuonna 1944 Neuvostoliiton valtionraja palautettiin täydellisesti ennalleen. Punainen Armeija vapautti koko neuvostomaan saksalaisista fasistimiehittäjistä. Saksan armeija kärsi Neuvostoliiton alueella korvaamattomia menetyksiä: 8 miljoonaa kaatunutta ja vangiksi joutunutta, 190 000 tykkiä, 62 000 lentokonetta, 55 000 panssarivauhua. Karkottamalla maasta imperialistiset valloittajat neuvostokansa todisti sosialistisen neuvostojärjestelmän murtumattoman voiman.

Vapautetuilla alueilla aloitettiin jälleenrakentamistyöt. Puolueen Keskuskomitea ja neuvostohallitus hyväksyivät erityisen päätöksen kiireellisistä toimenpiteistä talouden kuntoonpalauttamiseksi vapautetuilla alueilla. Sodasta kärsineiden alueiden jälleenrakentamisesta tuli koko kansan asia. Uralin, Siperian, Kazahstanin sekä Keski-Aasian ja Taka-Kaukasian neuvostotasavaltojen työtätekevät lähettivät junalasteittain koneita, polttoainetta, karjaa, viljaa ja rakennusmateriaaleja Ukrainaaan, Valko-Venäjälle, Moldaviaan, Liettuaan, Latviaan ja Eestiin. Neuvostokansojen ystävyys, jota oli lujittanut rintamalla vuodatettu veri, ilmeni uudella voimalla veljellisenä avunantona fasistisesta miehityksestä kärsimään joutuneelle väestölle. Palautettiin kuntoon tuhoutuneita voimalaitoksia, tehtaita, kaivoksia; jälleenrakennettiin asuintaloja, kouluja ja sairaaloita. Sodan loppuun mennessä kolme neljäsosaa Donbassin kaivoksista tuotti jo kivihiiltä. Maan itäisillä alueilla oli sota-vuosina rakennettu yli 2250 uutta suurta teollisuuslaitosta.

**Neuvostoarmeijan
suorittama
vapautusretki**

Neuvostoarmeijan voitokas eteneminen innoitti fasistien orjuuttamien Euroopan maiden patriotteja. Jugoslaviassa, Albaniassa, Kreikassa, Puolassa, Tšekkoslovakiassa ja Ranskassa kansallinen vapautusliike laajeni koko kansan taisteluksi. Sen johdossa olivat kommunistiset puolueet. Fasistisen liittouman maissa — Italiassa, Saksassa, Unkarissa, Romaniassa, Bulgariassa, Suomessa — voimistui vastarintaliike. Noiden maiden patriootit kävivät kommunistien johdolla taistelua aggressiivisen liiton tappioksi sodassa, fasistisen valtakomennon hävittämiseksi. Italiassa, Bulgariassa ja Romaniassa kehittyi partisaaniliike. Neuvostokansan avustamina puolalaiset, tšekkoslo-

vakialaiset ja romanialaiset patriootit perustivat Neuvostoliiton alueella omat sotaväenosastonsa, jotka yhdessä Punaisen Armeijan kanssa löivät fasistijoukkoja neuvostoliittolaisin asein.

Punaisen Armeijan voitot herättivät levottomuutta Englannin ja USA:n hallitsevissa piireissä. Oli ilmeistä, että Neuvostoliitto pystyy jo yksinäänkin lyömään Saksan armeijan ja vapauttamaan Euroopan. Englannin ja USA:n imperialisteille ei ollut mieleen sellainen sodan loppu. Heitä pelotti myös Euroopan kansojen voimistuva taistelu demokratian ja edistyksen puolesta. Englannin ja USA:n hallitsevat piirit viivyttivät kolme vuotta toisen rintaman avaamista. Vihdoin he saivat sen aikaan. Kesäkuussa 1944 englantilaiset ja amerikkalaiset joukot nousivat maihin Ranskassa. Saksa joutui vasaran ja alasimen väliin. Neuvostoliitto pysyi edelleenkin voittoa takovana vasarana.

Vuoden 1944 puolivälissä Neuvostoarmeija aloitti *suuren vapautusretkensä Länsi-Eurooppaan*. Kommunistinen puolue ja neuvostohallitus julistivat, että niiden tarkoituksena on:

— auttaa Euroopan kansoja hävittämään fasistinen tyrannius ja palauttamaan riippumattomuutensa;

— myöntää vapautetuille kansoille täysi vapaus valtio- ja yhteiskuntajärjestyksensä valinnassa;

— rangaista sodan alkamiseen syyllistyneet ja pahimmat sotarikolliset;

— tehdä mahdolliseksi Saksan uusi hyökkäys;

— järjestää sodan jälkeen Euroopan kansojen kesken pitkäaikainen yhteistoiminta.

Neuvostoliiton julistama vapaustaistelun ohjelma ilmensi humanisuutta ja kaikkien kansojen suvereenisuuden kunnioitusta ja sulki pois sekaantumisen niiden sisäisiin asioihin. Euroopan kansat suhtautuivat siihen myötätuntoisesti ja kannattivat sitä.

Kaikkialla, minne Punainen Armeija saapui, väestö tervehti sitä riemukkaasti vapauttajanaan. Nähdessään neuvostosoturin viisikulmaisen tähden, joka symbolisoi viiden maanosan työtätekevien yhtenäisyyttä, Euroopan maiden työ kansa ymmärsi, miten syvä kuilu erottaa fasismia ja kommunismia toisistaan, fasismia, jonka ihmisvihaa ja rotuvainoa lietsova ideologia kylvää sortoa ja kuolemaa, ja

Berliini on vallattu. Punainen voiton lippu Valtiopäivätalon yllä

kommunismia, jonka kansojen ystävyyttä julistava ideologia tuo mukanaan vapauden ja elämän.

Yhdessä puolalaisten joukko-osastojen kanssa Neuvostoarmeija karkotti saksalaiset miehittäjät Puolasta. Neuvostojoukot jatkoivat vihollisen lyömistä. Kun ne elokuussa 1944 tulivat Romanian alueelle, nousivat romanialaiset isänmaanystävätkö kommunistisen puolueen johdolla kapinaan ja kukistivat fasistisen valtakomennon. Romania sanoutui irti Saksasta. Sen armeija käänsi aseensa hitleriläisiä vastaan. Neuvostoarmeijan voitot auttoivat Bulgarian kansaa, kun se kukisti fasistis-monarkistista hallitusta. Bulgarian kansanrintamahallitus julisti sodan Saksalle. Jugoslaviassa kommunistinen puolue oli järjestänyt laajan partisaaniliikkeen kohta sen jälkeen, kun saksalaiset olivat miehittäneet Jugoslavian keväällä 1941. Partisaaniosastoista muodostettu Jugoslavian kansanvapautusarmeija kahlitsi koko sodan ajan osaa Saksan ja Italian sotavoimista. Neuvostoliiton ja Jugoslavian joukot vapauttivat Jugoslavian

pääkaupungin Belgradin ja puhdistivat koko maan miehittäjistä. Neuvostojoukkojen menestykset antoivat Albanian kansalle mahdollisuuden karkottaa maastaan fasistiset miehittäjät. Neuvostoarmeija vapautti Unkarin, huomattavan osan Tšekkoslovakiaa ja Itävaltaa ja auttoi Norjan ja Tanskan kansaa pääsemään fasistisesta ikeestä.

Neuvostojoukot riistivät fasistien käsistä näiden perustamat kuolemanleirit, joiden uneissa hitleriläiset pyövelit olivat polttaneet miljoonia ihmisiä. Noissa leireissä oli tuhoutunut 4 milj. neuvostokansalaista. Sama kohtalo oli odotanut vielä miljoonia. Fasistileireissä oli vankeja kaikista maanosista. Neuvostosoturit pelastivat heidän henkensä.

Tammikuun puolivälissä 1945 Neuvostoarmeija aloitti *loppuratkaisuun johtavan hyökkäyksen*. Saksalaiset eivät kestäneet neuvostojoukkojen voimakasta rynnistystä.

Suuren isänmaallisen sodan voitokas päätyminen Sotatoimet siirtyivät Saksan alueelle. Fasistiset seikkailijat eivät sotaa aloittaessaan olleet osanneet aavistaakaan, että se saa tuollaisen käänteen. Oli koitanut hetki, jolloin hitleriläisten oli tehtävä tiliä kaikista konnantöistään. Lyöden anastajia ja edeten päättävästi neuvostosoturi oli kulkenut sodan liekkien läpi Moskovasta ja Volgalta, Leningradista ja Etu-Kaukasiasta aina fasistipedon pesälle asti antaakseen tuolle pedolle kuolettavan iskun.

Huhtikuun puolivälissä 1945 Neuvostoarmeija aloitti rynnäkönnön fasistisen Saksan pääkaupunkia Berliiniä vastaan. Ankarat taistelut jatkuivat kymmenen päivää. Kaupunki vallattiin. Neuvostosotilaat nostivat valtiopäivätalon ylle *Voiton punaisen lipun*. Neuvostoasevoimat löivät hajalle hitleriläisarmeijan. Fasismi oli saatettu häviöön. Saksa antautui. Kansojen tuomioistuimien langetti tuomionsa fasistien päpukareille.

Saksan antautuessa sota Euroopassa oli päättynyt. Mutta se jatkui vielä Aasiassa ja Isolla valtamerellä, missä Saksan kanssa liittoutunut imperialistinen Japani oli Kiinan kansan ja muiden Aasian kansojen kimpussa ja oli keskittänyt miljoonaisen armeijan Neuvostoliiton rajalle. USA, Englanti ja Kiina kävivät sotaa Japania vastaan, mutta sodan lopettamisesta ei ollut tietoaakaan. Neuvostokansa ei tuntenut asemaansa turvalliseksi niin kauan kuin sitä uhkasi Kaukoidän rajalla japanilainen imperialistipeto.

Neuvostokansa ei voinut suhtautua välinpitämättömästi Kiinan ja muiden Aasian kansojen onnettomuuksiin ja kärsimyksiin.

Heinäkuussa 1945 pidetyssä Neuvostoliiton, USA:n ja Englannin hallitusten päämiesten konferenssissa, jossa kolmen suurvallan johtomiehet antoivat juhlallisen lupauksen estää Saksalta ainiaaksi mahdollisuuden uhata rauhaa, käsiteltiin myös Japanin kysymystä. Neuvostohallitus vahvisti lupauksensa auttaa liittolaisia japanilaismilitaristien murskaamisessa, jotta sodasta tulisi pikemmin loppu ja turvattaisiin rauha.

Elokuun alussa Neuvostoliitto julisti sodan Japanille. Neuvostoarmeija antoi murskaavan iskun japanilaisille joukoille. Japani antautui. Neuvostoarmeija vapautti japanilaisista miehittäjistä Kiinan koilliset maakunnat, joissa oli neljäkymmentä miljoonaa asukasta. Japanilaiset miehittäjät, jotka olivat valloittaneet melkein kaksi kolmasosaa Kiinan alueesta ja sen kaikki tärkeimmät taloudelliset keskuksat, olivat neljän-toista vuoden ajan hävittäneet sen rauhallista väestöä, rosvooneet ja autioittaneet maata. Kiinan kansa kävi urhoollista taistelua. Huonosti aseistettu Kiinan Kansanvapautusarmeija ei kuitenkaan pystynyt käymään menestyksellisiä hyökkäystaisteluja japanilaisia miehittäjiä vastaan eikä tekemään vastarintaa maan sisäisille taantumusvoimille. Neuvostojoukkojen japanilaisista valloittajista saama voitto loi suotuisat edellytykset Kiinan vallankumouksen kehitystä ja voitokasta päätökseen vieniä varten. Neuvostoarmeija vapautti Pohjois-Korean. Saavuttamallaan voitolla Neuvostoarmeija myötävaikutti kansallisen vapausliikkeen menestykselliseen laajenemiseen Aasian maissa.

Sodan lopulla, elokuussa 1945, amerikkalaiset lentokoneet pudottivat kaksi atomipommia Hiroshimaan ja Nagasakiin. Noiden japanilaisten kaupunkien asukkaat kokivat kauhistuttavan tragedian. Atomiaseen käyttöön ei ollut mitään aihetta. Se oli hirveä rikos ihmiskuntaa vastaan. Japanin antautumista ei jouduttanut noiden pommien vaikutus, vaan Neuvostoliiton yhtyminen sotaan ja se, että Neuvostoarmeija murskasi Japanin maavoimien valiojoukot.

Neuvostoliitto vei voitokkaaseen päätökseen Suuren isänmaallisen sodan. Päättyi myös toinen maailmansota. Koitti kauan odotettu rauha.

... ja ...

Voitto

... ja ...

Neuvostokansa oli tehnyt tavattoman raskaita uhrauksia säilyttääkseen sosialismin ensimmäisen maan, Neuvostoliiton, ja turvatakseen rauhan, demokratian ja sosialismin voiton koko maailmassa. Lähes kaksikymmentä miljoonaa neuvostoihmistä menetti henkensä sodan aikana. Neuvostoliiton saama voitto imperialismin aggressiivisista voimista ei unohdu milloinkaan. Leniniläisen puolueen kasvatamat neuvostoihmiset osoittivat isänmaallisen sodan vuosina ennen näkemätöntä kestävyyttä ja joukkosankaruutta. Yli 7 miljoonaa sotilasta palkittiin Neuvostoliiton kunniamerkeillä ja mitaleilla, yli 11 000 henkilöä sai Neuvostoliiton Sankarin korkean arvonimen. Palkittujen joukossa on Neuvostoliiton kaikkiin kansakuntiin ja kansallisuuksiin kuuluvia henkilöitä. Suuri isänmaallinen sota osoitti vielä kerran oikeiksi Leninin ennustukselliset sanat: »Koskaan ei voiteta kansaa, johon kuuluvat työläiset ja talonpojat ovat valtaosaltaan tiedostaneet, tajunneet ja nähneet, että he puolustavat omaa neuvostojen valtaansa — työtätekevien valtaa, että he taistelevat asian puolesta, jonka voitto takaa heille ja heidän lapsilleen mahdollisuuden kaikkien kulttuuriarvojen, ihmistyön kaikkien aikaansaannosten hyväksikäyttöön.» (Teokset, 29. osa, s. 298.)

Kommunistinen puolue oli neuvostokansan voiton innoittaja ja järjestäjä Suuressa isänmaallisessa sodassa. Se yhdisti toisiinsa armeijan ja kansan, rintaman ja selustan ja suuntasi kaikki neuvostoihmisten ponnistukset vihollisen murskaamiseen. Kommunistit innoittivat henkilökohtaisella esimerkillään sotamiehiä ja selustan työntekijöitä sankaritekoihin. Puolue tuli entistä läheisemmäksi kansalle. Sen arvovalta kasvoi. Parhaimmista liittyi yhä enemmän puolueeseen. Tuhannet sotilaat ilmoittivat: »Tahdon mennä taisteluun kommunistina», »Jos kaadun taistelussa, niin laskekaa minut kommunisteihin kuuluneeksi.» Sodan aikana puolueen jäsenkandidaatiksi liittyi yli 5 miljoonaa ja jäseneksi noin 3,5 miljoonaa henkilöä. Sodan lopussa yli puolet puolueen jäsenistöstä oli armeijassa ja laivastossa. Sodan raskaat koettelemukset lujittivat entisestään puoluetta, kohottivat sen taistelukuntoisuutta ja johtavaa osuutta.

Saksan ja Japanin imperialistien sytyttämä toinen maailmansota tuotti ihmiskunnalle lukemattomia onnettomuuksia. Se vaati lähes viisikymmentä miljoonaa ihmishenkeä,

Kuvasivustamme on tarkoitettu vain koulutukseen ja tiedon välittämiseen. Kaikki oikeudet pidätetään.

Neuvostosotamies on vapauttaja

Neuvostosotamies on vapauttaja. Hän on vapauttanut miljoonia ihmisiä. Hän on vapauttanut miljoonia ihmisiä. Hän on vapauttanut miljoonia ihmisiä.

autioitti kokonaisia maita, raunioitti tuhansia kaupunkeja ja kyliä, hävitti monien sukupolvien työn tulokset.

Neuvostoliitto esitti pääosaa imperialismin aggressiivisia voimia vastaan käydyin sodan voitokkaassa päätökseenviennissä. Kommunistisen puolueen johtama neuvostokansa täytti kansainvälisen velvollisuutensa koko maailman kansoja kohtaan. Se kantoi sodan raskaimman taakan ja *pelasti ihmiskunnan fasistisen orjuutuksen uhkalta*. Se pelasti Euroopan kansat fasistisesta orjuudesta ja antoi suurta apua Kiinan kansalle sekä muille Aasian kansoille niiden taistelussa japanilaista imperialismia vastaan. Euroopan ja Aasian kansat saavuttivat kansallisen riippumattomuuden. Monet niistä ryhtyivät rakentamaan sosialismia. Neuvostokansa saavutti Suuressa isänmaallisessa sodassa maailmanhistoriallisen voiton sen ansiosta, että Neuvostoliitossa vallitsi sosialistinen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmä ja neuvostomaan kaikkia kansoja, työläisiä ja talonpoikia yhdisti murtumaton ystävyys, ja tämän ystävyyden sitovana voimana oli kommunistinen puolue.

Muisto Neuvostoliiton kansojen verrattomista uroteoista Suuressa isänmaallisessa sodassa *tulee elämään vuosisatoja*

Etujoukkona taistelussa rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta

Sosialismin voittokulku

Huolimatta siitä, että Neuvostoliitto oli kärsinyt sodassa suurempia menetyksiä kuin muut valtiot, se oli sodasta selviytyttyään entistä voimakkaampi poliittisesti ja sen kansainvälinen vaikutusvalta oli kasvanut. Ainoatakaan maailmanpolitiikan suurkysymystä ei enää voitu ratkaista ilman Neuvostoliiton osanottoa.

Neuvostoliiton saama voitto aggressiivisista imperialistisista valtioista *vaikutti ratkaisevalla tavalla* koko maailman kehityksen kulkuun. Useissa Euroopan maissa tapahtui kansanvallankumous. Albaniassa, Bulgariassa, Itä-Saksassa, Jugoslaviassa, Puolassa, Romaniassa, Tšekkoslovakiassa ja Unkarissa pystytettiin kansandemokraattinen järjestelmä. Kommunistisen puolueen johdolla noiden maiden työläiset ja talonpojat kukistivat kapitalistien ja tilanherrojen vallan. Tilanherroilta otettiin pois maa ja luovutet-

tiin niille, jotka sitä muokkaavat. Kapitalisteilta takavarikoidut tehtaat muuttuivat kansan omaisuudeksi. Kansandemokraattiset vallankumoukset kehittyivät sosialistisiksi, ja tuo kehitys tapahtui rauhanomaisesti, ilman kansalais-sotaa. Työväenluokalla on johtoasema uudessa kansandemokraattisessa järjestelmässä, ja marxilais-leniniläinen puolue on tuon järjestelmän johtava voima. Euroopan kansandemokraattiset maat irtaantuivat kapitalistisesta järjestelmästä ja asettuivat sosialistisen kehityksen raiteille.

Neuvostokansa antoi apua veljeskansoille: sota-aikana huomattavasti hivenneistä varastoistaan se lähetti niille elintarvikkeita, siemenviljaa ja raaka-aineita. Se auttoi demokraattisia maita turvaamaan väestön elintarvikkeilla ja panemaan käyntiin tehtaita. Mahtavalla asevoimainsa kilvellä Neuvostoliitto suojasi kansandemokraattiset maat imperialistisilta valloittajilta. Neuvostoliitto esti imperialistien puuttumisen demokraattisten maiden sisäisiin asioihin, teki tyhjäksi niiden yritykset saada aikaan noissa maissa kansalais sodan, ehkäisi imperialistien maahanhyökkäyksen.

Japanin sodassa kärsimä tappio horjutti imperialismien asemia Aasiassa. Pohjois-Koreassa, josta neuvostojoukot häätivät pois japanilaiset miehittäjät, muodostettiin Korean Kansandemokraattinen Tasavalta. Kommunistisen puolueen johtama Kiinan kansa kukisti taantumuksellisen kuomintangilaisen hallituksen ja otti vallan käsiinsä. Lokakuussa 1949 perustettiin Kiinan Kansantasavalta. Kiinan kansa ryhtyi rakentamaan sosialismia. Vietnamin kansa oli taistellut monta vuotta japanilaisia valloittajia ja ranskalaista siirtomaaherruutta vastaan. Maan pohjoisosassa taistelu päättyi menestyksellisesti. Perustettiin Vietnamin Demokraattinen Tasavalta. Neuvostoliitto ryhtyi päättävästi puoltamaan noiden tasavaltojen oikeuksia ja niiden olemassaolon ensi päivistä antoi niille suurta ja monipuolista apua.

1950-luvun alkuun mennessä kapitalismin järjestelmästä irtaantui 11 valtiota: Albania, Bulgaria, Jugoslavia, Kiina, Korean Kansandemokraattinen Tasavalta, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekkoslovakia, Unkari ja Vietnamin Demokraattinen Tasavalta. Yhdessä Neuvostoliiton ja Mongolian Kansantasavallan kanssa kansandemokratian maat muodostivat *sosialistisen maailmanjärjestelmän*. Se muodosti neljänneksen maapallon alueesta ja

runsaan kolmanneksen väestöstä. Sosialistinen maailmanjärjestelmä oli kansainvälisen työväenluokan luomus, siitä tuli työväenliikkeen ja kansallisen vapausliikkeen tuki.

Maailman sosialistisen järjestelmän muodostumisen jälkeen alkoi kehittyä sosialististen maiden ystävyysliitto. Kommunistiset puolueet Neuvostoliitossa ja sosialismin raitteille siirtyneissä maissa kehittivät uudentyyppisiä, sosialistisia kansainvälisiä suhteita. Kaikki sosialismin maat varmistivat juhlallisesti yhteiset kansainvälisten suhteiden periaatteet, joita ovat täydellinen tasa-arvoisuus, toistensa sisäisiin asioihin puuttumattomuus ja keskinäinen alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen. Kaikilla sosialististen maiden kommunistisilla puolueilla on yhtenäinen marxilais-leniniläinen ideologia. Noiden maiden kansoilla on yhteinen päämäärä, sosialismin ja kommunismin rakentaminen. Kaikki ne ovat kiinnostuneita vallankumouksellisten saavutusten suojelemisesta imperialistien aggressiivisilta anastusyryyksiltä. Tämä kaikki edellytti sosialististen maiden veljellistä yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa sekä sosialistisen internationalismin pohjalta tapahtuvaa toistensa vilpittöntä tukemista.

Uskollisina proletarisen internationalismin periaatteille kommunistinen puolue ja neuvostokansa rakensivat kansainvälisiä suhteitaan sosialististen maiden kansoihin läheisen ystävyuden ja veljellisen yhteistyön pohjalla. Kommunistinen puolue tutustutti veljespuolueita sosialistisessa rakennustyössä Neuvostoliitossa saamaansa kokemukseen. Kaikkien kansandemokraattisten maiden puoluevaltuuskuntia kävi Neuvostoliitossa tutustumassa puolueiden käytäntöön ja sosialistisen rakennustyön kokemukseen.

Neuvostoliitto antoi suurta taloudellista apua veljesmaille myöntämällä niille luottoa, lähettämällä niihin asiantuntijoita, auttamalla teollisuuslaitosten rakentamisessa ja tuotannon omaksumisessa. Aluksi Neuvostoliiton ja kansandemokratian maiden välisiä taloudellisia suhteita solmittiin pääasiallisesti kaupan alalla. Kun taloudellinen yhteistoiminta oli kehittynyt laajaksi, Neuvostoliitto ja Euroopan kansandemokraattiset maat perustivat 1949 Taloudellisen Keskinäisavun Neuvoston (SEV). Tuo Euroopan sosialististen maiden yhteinen elin alkoi koordinoida niiden talouselämää.

Neuvostokansan fasismista saama voitto innoitti kapi-

talististen maiden työväenluokkaa. Monissa maissa, joissa kommunistinen puolue oli ennen sotaa kielletty, se alkoi toimia avoimesti (laillisesti). Vuonna 1946 kapitalististen maiden kommunistisissa puolueissa oli 5 miljoonaa jäsentä. Monissa maissa työväenluokka sai kommunistisen puolueen johtamana aikaan tärkeitä demokraattisia ja sosiaalisia uudistuksia.

Se, että Neuvostoliitto oli lyönyt hajalle imperialismin aggressiiviset voimat, antoi voimakkaan sysäyksen kansalliselle vapausliikkeelle. Sosialistisen maailmanjärjestelmän muodostaminen pani alulle imperialismiin siirtomaajärjestelmän hajoamisen. Kansallisen riippumattomuuden saavuttivat paitsi Kiinan, Pohjois-Korean ja Pohjois-Vietnamin kansoja myös Intian, Burman, Indonesian, Ceylonin ym. maiden kansat. Kansallinen vapausliike levisi myös Afrikan maihin. Sosialistinen maailmanjärjestelmä sekä imperialismia vastaan ja yhteiskunnan sosialistisen uudistamisen puolesta taistelevat voimat alkoivat määrätä historiallisen kehityksen pääsisällön ja suunnan. Nykyisen aikakauden pääristiriidaksi muodostui kahden yhteiskuntapoliittisen maailmanjärjestelmän, sosialistisen ja kapitalistisen järjestelmän, välinen ristiriita.

Imperialistit ponnistivat kaikkensa pysäyttääkseen sosialismin voittokulun, heikentääkseen työväenliikkeen ja kansallisen vapausliikkeen. Imperialistit eivät kuitenkaan pystyneet pidättämään sosialistisen maailmanjärjestelmän mahdin ja kansainvälisen vaikutuksen vauhdikasta kasvua. Sosialistinen maailmanjärjestelmä muuttui maailman kehityksen ratkaisevaksi tekijäksi.

**Neuvostokansan
uroteot
työrintamalla**

Suuren isänmaallisen sodan voitokkaan päättymisen jälkeen neuvostokansa palasi rauhanomaiseen luovaan työhön. Puolue keskitti huomion sosialistisen talouden jälleenrakentamiseen ja kehittämiseen.

Sota viivytti kokonaisella vuosikymmenellä Neuvostoliiton etenemistä kommunismia kohti. Se vei lukemattomia uhreja ja aiheutti tavattoman suurta vahinkoa. Saksalaiset fasistit raunioittivat yli 1700 kaupunkia ja kaupunkityyppistä asutusta, polttivat 70 000 kylää, hävittivät 32 000 teollisuuslaitosta ja 65 000 kilometriä rautateitä, ryöstivät puhtaaksi yli 100 000 kolhoosia, valtioneuvostoa sekä kone- ja traktoriasemaa, tuhosivat kymmeniä tuhansia kouluja

ja sairaaloita, hävittivät miljoonittain karjaa. 25 miljoonaa ihmistä jäi kodittomaksi. Kaupunkilaiset asuivat luhistuneiden talojen kellareissa, maalaiset maamajoissa. Mikään maa ei ole milloinkaan joutunut kärsimään niin hirvittävää hävitystä sodassa kuin Neuvostoliitto.

Mikä kapitalistinen maa tahansa olisi sellaisten valtavien menetysten jälkeen tullut heitetyksi pitkäksi aikaa ja kauas taaksepäin ja joutunut väistämättömästi riippuvaiseksi voimakkaammista valtioista. USA:n imperialistit perustivat laskelmansa siihen, että Neuvostoliitto ei pysty parantamaan nopeasti sodan vaurioita ja että sodanedellisen tuotantotason saavuttamiseen se tarvitsee vuosikymmeniä. USA taas, jonka talous ei ollut kärsinyt sodasta, tulee suurentamaan taloudellista ja sotilaallista mahtiaan. Siten se saa mahdollisuuden sanella tahtonsa, pelotella maailmaa atomipommilla, pystyttää maailmanherruutensa ja orjuuttaa maailman kansat. USA:n imperialistit toivoivat, että heidän onnistuu palauttaa kansandemokraattiset maat kapitalismin leiriin sekä tukahduttaa työväenliike ja kansallinen vapausliike.

Kommunistisella puolueella ja neuvostokansalla osoitautui kuitenkin olevan riittävästi voimia parantaakseen sodan haavat ja pitääkseen asevoimansa tarvittavalla tasolla imperialistien uuden hyökkäyksen varalta. Sen lisäksi ne antoivat huomattavaa apua kansandemokratian maille ja tukivat työväenliikettä sekä kansallista vapausliikettä.

Kansantalouden jälleenrakentaminen, joka pantiin alulle jo sodan aikana, muodostui päätehtäväksi. Puolueen Keskuskomitean antaman ohjeen mukaisesti laadittiin neljäs viisivuotissuunnitelma vuosiksi 1946—1950. Suunnitelma edellytti, että viiden vuoden aikana ei ainoastaan paranneta sodan aiheuttamia vaurioita, vaan myös ylitetään sodanedellinen tuotantotaso ja tehdään maasta vauraampi kuin se oli ennen sotaa.

Samoin kuin puolue osasi sodan alussa siirtyä nopeasti sota-ajan raiteille, osoitti se nyt esikuvallista taitoa siirtyä nopeasti täyttämään rauhanajan tehtäviä. Puolue lähetti kommunisteja ratkaiseville tuotannonaloille. Rintamalta palanneista kommunistisotureista tuli taas rakentajia ja terässulattojen työläisiä, asentajia ja sähkömiehiä, viilajia ja kaivosmiehiä, traktorinajajia ja leikkuupuimurin

käyttäjiä, karjanhoitajia ja peltomiehiä, opettajia ja agronomeja. Korjaus- ja rakennustöitä oli tavattoman paljon. Rakentajien ammattikunta muodostui kaikkein laajimmaksi. Rakennustyöläisiä ei kuitenkaan ollut riittävästi kaupunkien pikaista jälleenrakentamista varten. Puoluejärjestöt kehottivat kaupunkilaisväestöä osallistumaan raunioiden purkamiseen ja asuintalojen korjaustöihin. Jokainen työläinen ja toimihenkilö, ylioppilas ja kotiemäntä piti velvollisuutenaan uhrata muutama tunti viikossa kotikaupunkinsa jälleenrakentamistöihin.

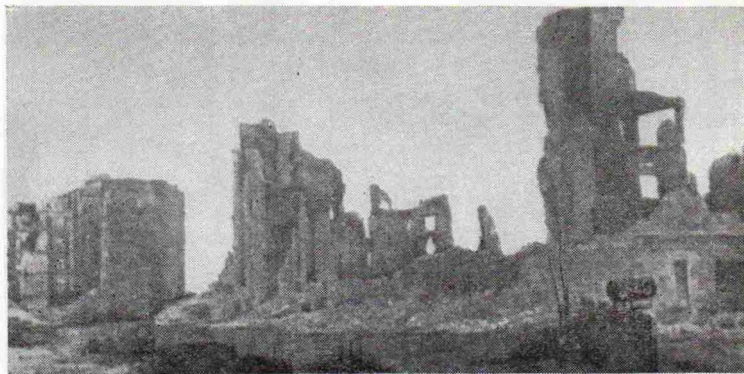
Puolue ja työväenluokka voittivat tavattoman suuria vaikeuksia fasistien hävittämän teollisuuden jälleenrakentamisessa. Esimerkiksi Donetsin laakion kivihiilikaivosten jälleenrakennustöissä kaivostyöläiset joutuivat pumppuamaan upotetuista kaivoksista sellaisen vesimäärän, joka yhteen koottuna olisi muodostanut kymmenen kilometrin pituisen, seitsemän kilometrin levyisen ja kymmenen metrin syvyisen järven. Lisäksi kaivostyöläiset kunnostivat 2500 kilometrin pituudelta tukkeutuneita kaivoskäytäviä. Se merkitsi yhtä suurta työmäärää kuin päiväntasaajaa myöten Afrikan poikki kulkevan maanalaisen tunnelin puhkaiseminen.

Kansan ponnistusten ja puolueen organisatorisen työn ansiosta neuvostomaan talouden uudelleenjärjestely rauhanaikaa vastaavaksi vietiin pääpiirteissään loppuun jo vuonna 1946. Puolue kehotti työläisiä parantamaan koneiden käyttöä ja soveltamaan pikatyömenetelmiä. Työläiset tekivät satoja tuhansia arvokkaita ehdotuksia koneenosien työstön, metallien sulatuksen, nafta-aukkojen porauksen ja kivihiilen louhinnan nopeuttamiseksi. Pikatyömenetelmien ansiosta valmistettiin enemmän tuotteita ja säästettiin huomattavasti varoja.

Alkoi yleisliittolainen sosialistinen kilpailu neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämisestä ennen määräaikaa. Siihen osallistuivat melkein kaikki työläiset. Kilpailijain eturiveissä olivat kommunistit. Sodanjälkeisessä sosialistisessa kilpailussa ilmeni uudella voimalla Neuvostoliiton työläisten patriotismi ja kollektivismi. He tahtoivat nähdä mahdollisimman pian kotimaansa jälleenrakennettuna ja eteenpäin, kommunismia kohti vauhdikkaasti kulkevana.

Kun sodasta oli kulunut kolme vuotta, Neuvostoliiton teollisuustuotanto saavutti sodanedellisen tason ja vieläpä

Sankarikaupungit on jälleenrakennettu

Tällainen oli hitleriläisten raunioittama Stalingrad vapauttamisen jälkeen 1943

Tällaisia ovat jälleenrakennetun Volgogradin kadut

Saaretussa Leningradissa. Näänntyneitä ihmisiä
vesipostin luona. 1942

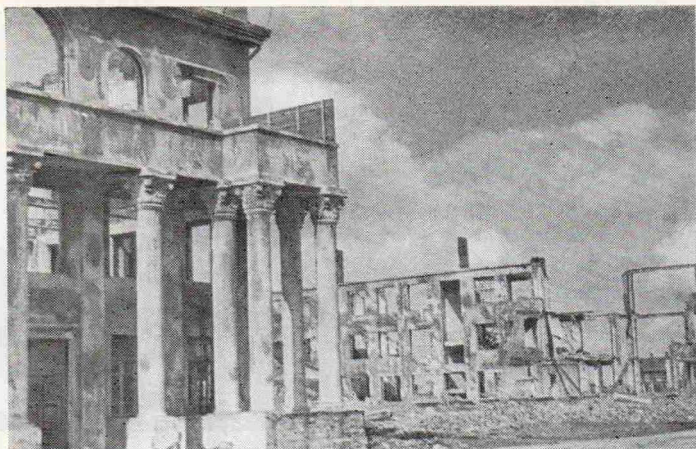
Kuva samasta katuristeyksestä 1964

Kijev, marraskuu 1943. Saksalaisten miehittäjien polttamaa ja raunioittamaa Krasnoarmeiskaja-katua

Kijev, 1959. Krasnoarmeiskaja-katu

Minsk, 1944. Sovetskaja-katu

Minskin sama katu (nykyinen Leninin prospekti) 1964

ylittikin sen. Vuonna 1950 teollisuuden kokonaistuotanto ylitti jo kolmella neljäsosalla sodanedellisen tason. Ensimmäisellä sodanjälkeisellä viisivuotiskaudella kunnostettiin ja rakennettiin yli 6000 suurta teollisuuslaitosta. *Se oli Neuvostoliiton työväenluokan suorittama sankarillinen uroteko.*

Puolueella oli voitettavanaan suuria vaikeuksia maatalouden kuntoonpalauttamisen alalla. Miehityksestä vapautetuilla alueilla kolhooseissa ja valtioniiloilla ei ollut koneita tuskin ollenkaan. Miehittämättömillä alueilla taas traktorit ja maatalouskoneet olivat kuluneita. Kolhoosien johtoon oli tullut paljon entisiä sotilaita, jotka olivat tarmokkaita, mutta kokemattomia. Maaseudulla oli työvoimanpuute. Huomattava osa armeijasta kotiutuneista miehistä sekä maaseutunuoorisosta oli värvätty työhön kaupunkeihin teollisuuden jälleenrakentamisen jouduttamiseksi.

Sota oli aiheuttanut tavattoman suurta vahinkoa maataloudelle. Maan kylvöala oli supistunut neljänneksellä, viljantuotanto oli pienentynyt puolella. Nautakarjan pääluku oli vähentynyt 7 miljoonalla, sikojen kaksi ja puoli kertaisesti, lampaiden yhdellä kolmasosalla. Viljantuotannon pieneminen ja karjan väheneminen vaikeuttivat suuresti väestön elintarvikevarustelua.

Puolue päätti, että maatalouden jälleenrakentaminen on aloitettava sen turvaamisesta traktoreilla sekä kylvö- ja sadonkorjuukoneilla. Silloin voidaan sodanedellistä pienemmälläkin ihmistyövoimalla laajentaa nopeasti kylvöpinta-ala sodanedellisiin mittoihin sekä suurentaa viljantuotantoa ja karjan päälukua. Traktoritehtaat, jotka sodan aikana valmistivat panssarivaunuja, aloittivat taas traktoreiden tuotannon. Rakennettiin muutamia uusia suuria traktoritehtaita ja maatalouskonetehtaita. Jo vuonna 1949 maatalous sai traktoreita kaksi ja puoli kertaa ja muita koneita neljä kertaa enemmän kuin sodanedellisenä vuotena 1940.

Maataloudessa oli nyt traktoreita enemmän kuin ennen sotaa. Pienet kolhoosit eivät kuitenkaan pystyneet käyttämään pienillä pelloillaan traktoreita ja monimutkaisia koneita niiden täydellä teholla. Silloin kolhoosilaisten keskuudessa alkoi kolhoosien yhdistämisliike. Puolue kannatti tuota liikettä. 4—5 pientä kolhoosia liittyi yhdeksi.

Muodostui suuria kollektiivitalouksia, joiden kylvöala oli keskimäärin pari kolme tuhatta hehtaaria ja enemmänkin.

Niillä alueilla, jotka olivat liittyneet Neuvostoliittoon vähän ennen sotaa, puolue auttoi talonpoikia järjestämään kollektiivisia talouksia. 1950-luvun alussa kolhoosijärjestelmä pääsi voitolle Ukrainan ja Valko-Venäjän läntisillä alueilla, Latvian, Liettuan ja Eestin nuorissa neuvostotaloissa sekä Moldavian länsiosissa. Miljoona talonpoikaa lähti näilläkin alueilla sosialismin tielle.

Puolue huolehti kolhoosituotannon järjestäjien — kolhoosien puheenjohtajien, peltomiesten ja karjanhoitajien — valmennuksesta. Kone- ja traktoriasemien yhteydessä toimi vakituisesti konemiesten kouluja ja kursseja. Agronomit ja karjatalousteknikot opettivat kolhoosilaisille maanviljelyn ja karjanhoidon taitoa.

1940-luvun lopussa Neuvostoliiton maatalous saavutti miltei sodanedellisen tason. Kylvöala ja karjan pääluku olivat pääpiirteissään yhtä suuret kuin sodan edellä. Kaupunkilaisväestö rupesi saamaan runsaammin elintarvikkeita ja teollisuus raaka-aineita. Kulutustarvikkeiden tuotanto laajeni. Maatalouden saavutukset antoivat jo vuonna 1947 mahdollisuuden lakkauttaa sodan aikana voimaan saatetun korttijärjestelmän ja siirtyä kaupunkilaisväestön normitetusta elintarvikejakelusta elintarvikkeiden vapaaseen myyntiin valtion ja osuuskuntien myymälöissä. Neuvostoihmisten elintaso lähenteli sodanedellistä.

Kaupungeissa ja kylissä kunnostettiin laajassa mitassa fasistien vaurioittamia asuintaloja ja rakennettiin uusia. Vuosina 1946—1950 kaupungeissa rakennettiin yli 4 miljoonaa huoneistoa ja maaseudulla 2 700 000 asuintaloa. Asuntopula pysyi silti yhä hyvin vaikeana. Neuvostovaltio joudutti teollisuuden jälleenrakentamista eikä sen vuoksi kyennyt vielä nopeuttamaan samanaikaisesti asuntorakennustoimintaa.

Sodan jälkeen Neuvostoliiton kaupunkilaisväestö alkoi kasvaa nopeasti. Se johtui pääasiallisesti teollisuuden myrskyisestä kasvusta. Maalaisväestöstä virtasi kaupunkeihin. Väestön poistuminen maaseudulta ei johtunut yksinomaan teollisuuden tarpeista. Monet poistuivat kylistä siksi, että tiesivät saavansa kaupungissa taatun työpalkan, jota kolhoosit eivät voineet heille turvata. Sodan seuraukset koettelivat maaseutua. Monien kolhoosien tulot olivat vähäi-

set, mutta taloudellisia tarpeita oli runsaasti. Kolhoosilaisille työpäivien mukaan jaettavia varoja jäi tavattoman niukalti. Kolhoosilaisten kiinnostus kolhoosien yhteiskunnallisen talouden kehitykseen herpaantui. He alkoivat pyrkiä ansiotöihin muualle, kaupunkeihin.

Paikalliset puoluejärjestöt olivat selvillä näistä kolhoosielämän epäkohdista ja auttoivat kolhoosien talouden kunnostamisessa. Maatalouden nopea jälleenrakentaminen ja edelleen kehittäminen vaati kuitenkin neuvostovaltiolta päättävämpiä toimenpiteitä.

Puolue sodanjälkeisellä kaudella Puolue selviytyi sota-ajasta entistä karaan raistuneempana ja lujempaan. Tavattoman suurista rintamilla kärsimistään menetyksistä huolimatta sen jäsenmäärä oli lisääntynyt miltei kaksinkertaisesti. Sodan lopussa puolueessa oli lähes kuusi miljoonaa jäsentä.

Armeijasta kotiutuneet kommunistit palasivat rauhanomaiseen työhön tehtaisiin, kolhooseihin ja valtioneuvostojen toimintoihin. Puoluejärjestöt kasvoivat heti määrällisesti. Varsin huomattavasti lisääntyi kommunistien luku maaseudulla. Ennen sotaa monissa kolhooseissa ei ollut puoluejärjestöä. Sodan jälkeen maataloudessa työskenteli jo noin puolitoista miljoonaa kommunistia. Nyt oli puoluejärjestö neljässä joka viidestä kolhoosista.

Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina puolue rajoitti jäsenmääränsä lisääntymistä. Se keskitti päähuomion nuorten kommunistien aatteellis-teoreettisen tason kohottamiseen. Sota-ajan oloissa heillä ei ollut mahdollisuutta täydentää riittävästi poliittisia tietojaan. Nyt he saivat mahdollisuuden siihen. Puolueen Keskuskomitea perusti tasavalloissa, aluepiireissä ja alueilla puoluekouluja puoluejärjestötekijäin kouluttamista varten. Noiden koulujen opiskelijat olivat suurimmalta osaltaan rintamilta palanneita kommunisteja. He perehtyivät marxismi-leninismiin teoriaan, puolueen historialliseen kokemukseen, kansantaloustieteeseen ja filosofiaan, puolueen järjestötyöhön. Koko kuusimiljoonainen kommunistien armeija kohotti teoreettista ja poliittista tasoaan.

Sodan aikana puolueen sisäinen demokratia oli tietysti määrin rajoitettua. Esimerkiksi puolueen Keskuskomitea nimitti suuriin tehtaisiin puolueorganisaattorinsa, jotka olivat samalla puoluejärjestöjen sihteerejä. Puolueen sääntöjen

edellyttämiä puoluekonferenssien pitämisen aikamääriä ei noudatettu. Puolue-elinten johtotyöntekijät usein kooptoi-tiin. Sodan jälkeen puoluekonferensseja alettiin pitää sään-nöllisesti. Puolue-elinten vaaleja alettiin toimittaa sääntöjen edellyttäminä määräaikoina.

Puoluejärjestöt muuttivat työmenetelmiään. Sotavuosina paikalliset puolue-elimet olivat ottaneet usein tehtäväkseen Valtion Puolustuskomitean päätösten ja ohjeiden toimeen-panon. Ne joutuivat turvautumaan hallinnolliseen määräilyynkin. Silloin se oli asian etujen mukaista. Rintama vaa-ti keskeytyksettömiä aseiden, ampumatarvikkeiden ja va-rusteiden toimituksia. Sodan jälkeenkin puoluekomiteat jat-koivat jossain määrin hallinnollista määräilyä. Ne ottivat täyttääkseen niille kuulumattomia tehtäviä ja muuttuivat eräänlaisiksi määräileviksi hallintolaitoksiksi. Tehtaiden, uudisrakennusten ja valtioneuvojen johtajat ja kolhoosien puheenjohtajat kääntyivät niiden puoleen jopa pienimmissä-kin talouskysymyksissä. Paikallisten neuvostojen osuus oli kavennettu. Rauhanajan oloihin tuo tyyli ei sopinut.

Keskuskomitea osoitti puolue-elimille nuo epäkohdat ja kehotti niitä ottamaan viipymättä käytäntöön koetut johto-menetelmät, yhdistämään taitavasti puoluepoliittisen ja ta-loudellisen toiminnan. Keskuskomitea selitti, että puolue-elinten on toteutettava valtion, taloudellisten ja yhteis-kunnallisten järjestöjen johtoa noissa järjestöissä työskentelevien kommunistien välityksellä. Puolueen 18. edustaja-kokouksen päätöksen mukaisesti puoluejärjestöillä on oi-keus valvoa tuotantolaitosten johdon toimintaa. Tuota val-vontaa ei kuitenkaan saanut muuttaa talousmiesten hol-houkseksi, mikä olisi vähentänyt näiden vastuullisuutta. Semmitenkään ei voitu sallia, että puolue-elimet olisivat asettuneet valtion- ja talouselinten tilalle hoitamaan niiden tehtäviä.

Johtomenetelmiä parantaessaan puolue voimisti samal-la työtätekevien kommunistista kasvatusta. Puolue on ai-na kiinnittänyt suurta huomiota ideologiseen työhön. So-danjälkeisinä vuosina ideologisen työn merkitys kasvoi en-tisestään. Sosialistista kansantaloutta jälleenrakentamalla neuvostomaa eteni kommunismia kohti. Oli tärkeää, että eivät ainoastaan kommunistit, vaan myös kaikki neuvostoih-miset ymmärtäisivät selvästi tuon lopullisen päämäärän ja pyrkisivät siihen. Kommunismin rakentaminen ei ole vais-

tonvarainen prosessi. Kommunismin rakentaa miljoonaisten joukkojen luova, määrätietoinen toiminta. Siksi kommunistisen puolueen yhtenä päätehtävänä on neuvostoihmisten kommunistisen maailmankatsomuksen kehittäminen, heidän tajunnassaan ilmenevien menneisyyden jäänteiden ja ennakkoluulojen voittaminen.

Sitä paitsi ei voitu olla ottamatta huomioon porvarillisen ideologian tunkeutumista rajan takaa. Sodan jälkeen laajenivat Neuvostoliiton yhteydet kapitalistisiin maihin. Yhä suurempaa tunnustusta sai yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaate. Kahden vastakkaisen ideologian — sosialistisen ja porvarillisen — rauhanomainen rinnakkainolo ei kuitenkaan ole mahdollista. Kommunistinen maailmankatsomus rai-vostuttaa kapitalistisen maailman vallanpitäjiä. He eivät pysty esittämään mitään sen vastapainoksi ja sen vuoksi mainostavat ja kehuvat kaikkiin mahdollisiin keinoin porvarillista elämäntapaa ja parhaavat sosialismia.

Puolue pani päättävästi esteen imperialistien ideologiselle hajotustyölle ja kasvatti neuvostoihmisiä marxismileninisin edistyksellisten vallankumouksellisten aatteiden hengessä. Se käytti lehdistöä, radiota, televisiota, elokuvia, kirjallisuutta ja taidetta joukkojen poliittisen valistuksen tarkoituksiin. Yhteiskuntatieteiden, kirjallisuuden ja taitteen alalla toimivat antoivat suurta apua puolueelle porvarillisen ideologian paljastamisessa. Puolue suhtautui erityisen leppymättömästi porvarilliseen nationalismiin, vihamielisyyden lietsontaan kansojen kesken. Se lujitti Neuvostoliiton kansojen välistä ystävyyttä ja kasvatti työtätekevissä pyrkimystä veljelliseen yhteistyöhön sosialististen maiden kansojen kanssa sekä kansainvälistä solidaarisuutta kaikkien imperialismia ja siirtomaaorjuutta vastaan tais-televien maiden kansoja kohtaan.

Puolueen organisatorinen ja aatteellis-poliittinen työ alkoi kantaa hedelmiä. Työläiset, talonpojat ja sivistyneistö osoittivat suurta valveutuneisuutta ja työskentelivät uhrautuvaisesti. Teollisuuden alalla neljäs viisivuotissuunnitelma täytettiin neljässä vuodessa kolmessa kuukaudessa. Sodan kansantaloudelle aiheuttamat vauriot saatiin pääpiirteissään korjatuksi. Neuvostoihmisten elämä parani, he voittivat sotavuosien puutteen.

Lokakuussa 1952 pidettiin puolueen 19. edustajakokous.

Se teki yhteenvedot neuvostokansan Suuressa isänmaallisessa sodassa ja kansantalouden jälleenrakentamisessa saamista voitoista ja määritteli lähivuosien tehtävät.

Edustajakokous hyväksyi ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelmaa varten vuosiksi 1951—1955. Ohjeet edellyttivät, että vuonna 1955 teollisuustuotteiden tuotanto lisääntyy sodanedelliseen tasoon verraten yli kolminkertaisesti ja maataloustuotteiden tuotanto kaksinkertaisesti. Erityistä huomiota kiinnitettiin koneenrakennusteollisuuden kehityksen jouduttamiseen ja sähkövoiman tuotannon lisäämiseen. Sosialistisen talouden kehityksen runkona oli edelleenkin kansantalouden kaikkien alojen koneistaminen ja sähköistäminen. Tältä perustalta kohotettiin työn tuottavuutta ja työtätekevien elintasoja. Kulttuurirakennustyöhön myönnettiin huomattavasti varoja.

Edustajakokous muutti puolueen nimen. Se nimettiin Neuvostoliiton Kommunistiseksi Puolueeksi* (NKP:ksi).

NKP:n 19. edustajakokous oli ensimmäinen sosialistisen maailmanjärjestelmän olemassaolon aikana pidetty edustajakokous. Edustajakokouksessa oli läsnä vieraita 44 kommunistisesta ja työväenpuolueesta. Heidän joukossaan olivat sosialististen maiden kommunististen puolueiden edustajat. Puheenvuoroissaan he sanoivat, että Neuvostoliitto antaa suurta apua nuorille sosialistisille maille, ja tähdensivät sitä, että on tärkeää tutkia NKP:n sosialismin rakentamisessa saamaa historiallista kokemusta.

NKP:n 19. edustajakokous pidettiin kireän kansainvälisen tilanteen vallitessa. Koreassa oli käynnissä amerikkalaisten hyökkääjien sytyttämä sota. Indo-Kiinan kansat kävivät miehuullista taistelua ranskalaisia siirtomaajoukkuita vastaan. Kolmannen maailmansodan uhka voimistui. Neuvostoliitto noudatti järkkymättömästi leniniläistä rauhantahtoista politiikkaa, paljasti imperialistisia sotakiikkoilijoita ja lujitti maailmanrauhaa. Edustajakokous tähdensi maan puolustuskuntoisuuden parantamisen ja sosialististen maiden ystävyysliiton lujittamisen välttämättömyyttä ja kehotti tukemaan kaikin tavoin yhteiskunnallisen ja kansallisen vapautuksensa puolesta taistelevia kansoja.

* Коммунистическая партия Советского Союза.

**Neuvostoliiton
taistelu kansainvä-
lisen jännityksen
laukaisemiseksi**

Toisen maailmansodan lopputulos ei ollut imperialisteille mieluinen. Heitä pelotti Neuvostoliiton arvovallan kasvu kansainvälisellä areenalla. He eivät tahoneet tyytyä siihen, että suuri ryhmä

Euroopan ja Aasian maita irtaantui kapitalistisesta järjestelmästä. Kansallisen vapausliikkeen jatkuva nousu huolestutti heitä vakavasti.

Sodanjälkeiselle kansainväliselle tilanteelle oli luonteenomaista kärkevä taistelu kahden perusleirin, *sosialistisen ja imperialistisen* leirin välillä. Sosialistisen leirin muodostivat Neuvostoliitto ja kansandemokraattiset maat. Lähellä tätä leiriä olivat monet kansallisen riippumattomuutensa saavuttaneet nuoret valtiot. Imperialistista leiriä johtivat USA, Englanti ja Ranska. Kaksi viimeksi mainittua maata olivat heikentyneet sodassa. USA päinvastoin oli voimistunut. Amerikkalaiset monopolit olivat rikastuneet sodasta haalimalla miljardivoittoja sotatarviketilauksilla.

USA:n hallitsevat piirit, joilla oli tavattoman suuri taloudellinen ja sotilaallinen mahti, luulivat kykenevänsä pystyttämään maailmanherruutensa. Amerikan presidentti julisti jo sodan lopussa 1945, että sodan lopputulos on asettanut USA:n tehtäväksi »maailman johdon». Niin sanotun taloudellisen »avunannon» nimellä USA alisti yhä enemmän herruuteensa kapitalistisia maita. Vieläpä Englanti ja Ranska joutuivat riippuvaisiksi USA:sta. USA:n monopolit valtasivat maailman tärkeimmät pääomansijoitusalueet, raaka-ainelähteet ja menekkimarkkinat, niistä tuli suurin *maailman riistäjä*.

Amerikan imperialismi liitti ympärilleen kapitalistisen maailman kaikki taantumukselliset voimat, siitä tuli *taantumuksen tuki, maailman santarmi*. Länsi-Euroopan maissa se nojautui monopoliporvaristoon, sotakiikhoilijoihin ja fasisien pääpukareihin; Latinalaisen Amerikan, Aasian ja Afrikan maissa sotilasdiktaattoreihin sekä monarkistisiin ja feodaalisiin huippukerroksiin. Amerikkalaisten imperialistien tukemana nuo taantumukselliset voimat tukahduttivat työväenliikettä ja kansallista vapausliikettä.

Kun jossakin maassa kansa ryhtyi taisteluun vapauden ja yhteiskunnallisen edistyksen puolesta eikä sisäinen taantumus kyennyt tukahduttamaan vallankumousliikettä, tulivat taantumuksen avuksi amerikkalaiset sotajoukot. La-

tinalaisessa Amerikassa USA oli jo pitkään aikaa auttanut taantumusvoimia tukemalla diktatorisia valtakomentoja. Sodan jälkeen se ryhtyi samanlaisiin toimiin Aasiassakin. Kiinassa amerikkalaiset imperialistit antoivat kaikkinaista apua taantumukselliselle Kuomintangin koplalle. Kun vuonna 1949 tuo kopla kärsi täydellisen tappion, USA miehitti Kiinalle kuuluvan Taiwanin saaren ja laivastonsa turvin siirsi sinne kuomintangilaisarmeijan rippeet. Indo-Kiinassa amerikkalaiset imperialistit kannattivat ranskalaisten siirtomaatorjuuttajien likaista sotaa Vietnamin Demokraattista Tasavaltaa vastaan. Amerikkalaiset miehittivät Etelä-Vietnamin ja alistivat valvontaansa sen taantumuksellisen hallituksen. Etelä-Koreassa amerikkalaiset miehittäjät perustivat nukkehallituksen, jonka päämieheksi he asettivat suosikkinsa. Se tehtiin vastoin Korean kansan tahtoa. Maan pohjoisosassa kansa oli pystyttänyt kansandemokraattisen järjestelmän, perustanut Korean Kansandemokraattisen Tasavallan, joka pyrki ja pyrkii edelleenkin yhdistämään rauhanomaista tietä maan kummankin osan.

USA:n hallitsevat piirit antoivat hyvin pian anteeksi toiseen maailmansotaan syyllistyneiden saksalaisten fasisien ja japanilaisten militaristien rikokset.

Tuskin sota, jossa USA yhdessä Neuvostoliiton ja muiden maiden kanssa taisteli fasisista Saksaa vastaan, oli ehtinyt päättyä kun amerikkalaiset hallitsevat piirit alkoivat jo solmia yhteyksiä saksalaisiin monopoleihin. Sodan lopussa Saksa oli miehitetty: sen länsiosassa vaikuttivat USA:n, Englannin ja Ranskan sotilashallinnot ja itäosassa Neuvostoliiton. Fasisminvastaiseen liittoumaan kuuluneilla valtioilla oli sopimuksia Saksan tulevan valtiojärjestyksen suhteen. Ne edellyttivät fasismien tuhoamista, saksalaisten monopoliin hävittämistä, koko yhteiskuntaelämän demokratisointia, Saksan kaikkien neljän miehitysvyöhykkeen yhdistämistä yhtenäiseksi demokraattiseksi valtioksi ja miehitysjoukkojen poisvientä sen alueelta. USA, Englanti ja Ranska rikkoivat kuitenkin karkeasti noita sopimuksia. Ne yhdistivät Saksan läntiset vyöhykkeet itsenäiseksi valtioksi — Saksan Liittotasavallaksi — ja autoivat sitä perustamaan entisten hitleriläisten kenraalien johtaman armeijan sekä palauttamaan saksalaiset monopolit entiseen mahtiinsa. Saksan Liittotasavallan muodossa Euroopassa syntyi jälleen saksalaisten militaristien ja revanšsimiesten

vaarallinen pesäke. Imperialistit jakoivat Saksan kahtia ja vaikeuttivat yhtenäisen demokraattisen valtion luomista. Vastaukseksi imperialistien mielivaltaan Itä-Saksan työläiset ja talonpojat perustivat vuonna 1949 Neuvostoliiton ja muiden asiasta kiinnostuneiden valtioiden suostumuksella oman itsenäisen valtionsa, Saksan Demokraattisen Tasavallan.

USA:n hallitus rikkoi liittolaisvelvollisuuksiaan myös Japanin suhteen. Ignoroiden Neuvostoliiton, joka antoi ratkaisevan panoksen Japanin asevoimien murskaamiseen, USA, Englanti ja Ranska solmivat Japanin kanssa erillisrauhan. Se merkitsi imperialisteille molemminpuolisesti edullisia kauppoja: USA jätti joukkojaan Japaniin ja sai oikeuden rakentaa sen alueelle sotilastukikohtiaan; japanilaisille monopoleille sopimus antoi vapauden militarististen voimien henkiinherättämistä varten. Japanin työtätekevä väestö otti äärettömällä suuttumuksella vastaan tuon häpeällisen sopimuksen ja aloitti taistelun sen hävittämiseksi.

Imperialistit ponnistelivat epätoivoisesti tukahduttaakseen kaikkialla kansallisen vapausliikkeen. He käyttivät siihen tarkoitukseen kaikkia keinoja: asevoimia, salaliittoa, lahjontaa, uhkailua. Siitä huolimatta kansallinen vapausliike laajeni. Se levisi Afrikassa, eritoten arabimaissa. Libanonin, Syyrian ja Jordanian jälkeen kansallisen riippumattomuuden saivat Libyan (1951), Egyptin (1952), Sudanin, Marokon ja Tunisian (1956) kansat. Algerian kanssa ryhtyi aktiiviseen aseelliseen taisteluun ranskalaisia siirtomaajoukkoja vastaan.

Sodanjälkeisinä vuosina amerikkalainen imperialismi on esiintynyt *aggressiivisten sotien suurimpana alullepanijana ja järjestäjänä*. Sen aggressiivisen politiikan kärki on suunnattu Neuvostoliittoa ja kansandemokratian maita vastaan. »Voimapolitiikkaan» nojaten USA aloitti niin sanotun »kylmän sodan». Se tehosti kilpavarustelua, kartutti ydinasevarastojaan ja lisäsi asevoimiensa miesvahvuutta. Samanlaisesti USA haali kokoon aggressiivisiä sotilaallisia liittoumia, rakensi sosialististen valtioiden läheisyyteen sotilaallisia tukikohtia ja uhkasi näitä valtioita atomiaseella. Vuonna 1949 USA muodosti sotilaallisen valtioliittouman, joka tunnetaan Pohjois-Atlantin liiton (NATO) nimellä. Siihen kuuluu USA, Englanti, Ranska ym. kapitalistisia

maita. Myöhemmin tuohon valtioryhmään otettiin myös Saksan Liittotasavalta. NATO:n jäsenmaihin sijoitettiin atomiasein varustettuja amerikkalaisia joukkoja. 1950-luvun puolivälissä perustettiin USA:n aloitteesta ja sen osallistua vielä kaksi aggressiivista sotilaallista liittoumaa: Kaakkois-Aasian sopimusjärjestö (SEATO) ja Keski-Idän sopimusjärjestö (CENTO). Noihin liittoumiin kuuluviin maihin sijoitettiin niin ikään sosialistisia maita vastaan tähdättyjä sotilastukikohtia, joiden tarkoituksena oli myös kansallisen vapausliikkeen tukahduttaminen.

Imperialistit harjoittivat aggressiivista politiikkaansa kantaen lippunaan tekaistua »kommunismiin uhkaa» ja anti-kommunismiin tunnuksia. He parjasivat Neuvostoliittoa ja muita sosialistisia maita ja yrittivät saattaa huonoon huutoon kommunismiin ihanteet. Imperialistit näkivät päävaaran siinä, että sosialismilla, josta oli tullut monien kansojen elämänsuunta, oli vallankumouksellistava vaikutus kapitalistisen maailman työtätekeviin joukkoihin ja koko maailman kehityksen kulkuun. Se herätti imperialististen valtioiden hallitsevissa piireissä silmitöntä suuttumusta ja vihaa sosialistisia valtioita kohtaan. Kommunismiin ihanteet voittivat kuitenkin kaikki imperialistien ja heidän apureidensa asettamat esteet. Kommunistisia puolueita perustettiin niissäkin maissa, joissa niitä ei ollut ennen sotaa ollut. Maailman kommunistinen liike muuttui vaikuttavimmaksi voimaksi maan päällä.

Amerikkalaiset imperialistit johdattivat maailmaa kolmannen maailmansodan partaalle. USA:n sotakiikhoilijat valmistautuivat käyttämään siinä joukkotuhon ja -hävityksen asetta, atomipommia. Vuonna 1950 USA ryhtyi suoranaisiin sotaseikkailuihin. Se provosoi Etelä-Korean sotilaallisen hyökkäyksen Korean Kansandemokraattista Tasavaltaa vastaan ja lähetti joukkojaan Koreaan. USA:n aseellinen maahanhyökkäys Koreaan kärjisti äärimmilleen kansainvälistä tilannetta. Uuden maailmansodan uhka suureni.

Sodan ehkäisemisen päätoiveensa kansat perustivat Neuvostoliittoon — mahtavaan ja rauhantahtoiseen sosialistiseen maahan. Neuvostoliitto täytti nuo toiveet. Nojaten Neuvostoliiton kasvavaan mahtiin ja sen kansainväliseen arvovaltaan Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue ja neuvostohallitus esiintyivät päättävästi *yleisen rauhan puolesta*.

Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue käsitti, että sadat amerikkalaiset sotilastukikohdat on suunnattu ennen kaikkea Neuvostoliittoa ja muita sosialistisia maita vastaan. Siksi puolue ja neuvostokansa eivät heikentäneet maan puolustuskuntoisuuden parantamiseen tähtääviä ponnistuksiaan kaikista niistä vaikeuksista huolimatta, joita aiheutti saksalaisten fasistianastajien sotavuosina hävittämän kansantalouden kuntoonpalauttaminen. Neuvostoliittoa ei voitu jättää suojattomaksi imperialistien atomihyökkäyksen vaaran uhatessa, eikä se voinut jättää vaaraan sosialististen ja muiden rauhantahtoisten maiden kansoja, joita USA uhkasi atomisodalla. Amerikkalaiset imperialistit perustivat aggressiiviset suunnitelmansa siihen, että atomiase tulee monia vuosia olemaan heidän monopoliaan. He kuitenkin erehtyivät. Vuonna 1949 Neuvostoliitossa suoritettiin menestyksellinen atomipommikoe ja vuonna 1953 vetypommikoe. USA:n atomiasemonopolista oli tehty loppu. Neuvostoliitto asetti ydinaseen rauhan ja sosialismin, sosialistisen maailmanjärjestelmän ja kaikkien rauhantahtoisten kansojen palvelukseen. Neuvostoliiton sotilaallisen mahdin lujittuminen taltutti imperialististen sodanlietsojien kiihkoilua ja muodostui heidän sotaseikkailujensa ja provokaatioidensa tehokkaaksi vasta-aseeksi.

NKP ja neuvostohallitus nojasivat ulkopoliitikassaan mahtavaan sosialismin leiriin ja neuvottelivat jatkuvasti sosialististen maiden kommunististen puolueiden ja hallitusten kanssa. Sosialistisesta maailmanjärjestelmästä tuli rauhan ja kansojen turvallisuuden tuki. Toisten sosialististen maiden tukemana Neuvostoliitto teki jatkuvasti ehdotuksia kapitalistisille valtioille ydinasekokeiden sekä ydinaseen sodassa käytön kieltämisestä. USA:n, Englannin ja Ranskan hallitukset vastustivat kuitenkin itsepintaisesti noita ehdotuksia ja jatkoivat aggressiivista politiikkaansa.

Neuvostoliitto koetti vaikuttaa imperialististen maiden hallitukseen Yhdistyneiden Kansakuntien Järjestön (YK) välityksellä, joka oli perustettu rauhan ylläpitämistä ja kansainvälisten ongelmien selvittämistä varten. YK:ssa Neuvostoliiton edustajat paljastivat päättävästi imperialistien aggressiivisia hankkeita. Vuonna 1953 Neuvostoliitto esitti YK:n Yleiskokouksen käsiteltäväksi päätöslauselmaluonnoksen »Toimenpiteistä uuden maailmansodan uhan poistamiseksi ja kansainvälisten suhteiden jännityksen

Ei — maailman ydinsodalle!

lieventämiseksi». Siinä ehdotettiin atomi- ja vetyaseiden kieltoa, viiden suurvallan — USA:n, Englannin, Ranskan, Neuvostoliiton ja Kiinan Kansantasavallan — asevoimien supistamista kolmanneksella, yleistä aseistuksen ja asevoimien supistamista käsittelevän kansainvälisen konferenssin koollekutsumista, kansojen kesken vihamielisyyden ja vihan propagoimisen tuomitsemista. YK:n puhujankorokkeelta esiintyessään Neuvostoliiton edustajat kannattivat nuoria itsenäisiä valtioita: Indonesian Tasavaltaa, Syyriaa ja Libanonia. Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden painostuksesta hollantilaisten ja englantilaisten maahanhyökkääjien oli pakko poistua Indonesiasta sekä tunnustaa sen riippumattomuus ja suvereniteetti. Neuvostoliiton an-

tama varma tuki Syyrian ja Libanonin kansoille myötävaikutti siihen, että noista maista vietiin pois englantilaiset ja ranskalaiset joukot.

Euroopan kansoja huolestutti vakavasti militarismin henkiinherättäminen Saksan Liittotasavallassa ja se, että USA, Englanti ja Ranska rikkoivat Potsdamin sopimukseen liittyviä rauhantahtoisen demokraattisen Saksan luomista koskevia sitoumuksiaan. Nuo maat torjuivat Neuvostoliiton useat ehdotukset Saksan itä- ja länsiosan yhdistämisestä ja rauhansopimuksen solmimisesta Saksan kanssa. Länsi-Euroopan valtiot torjuivat niin ikään Neuvostoliiton ehdotuksen Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luomisesta. Samanaikaisesti ne lujittivat NATO:a ja auttoivat tehokkaasti Länsi-Saksan militarisointia. Sosialistiset valtiot eivät voineet olla välinpitämättömiä näiden rauhaa vaarantavien tosiasioiden suhteen. Vuonna 1955 Varsovan neuvottelukokouksessa Neuvostoliitto ja muut Euroopan sosialistiset valtiot allekirjoittivat sopimuksen ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta. Varsovan sopimus on luonteeltaan puolustus sopimus. Sen tarkoituksena on Euroopan ja koko maailman kansojen turvallisuuden varmistaminen. Varsovan sopimus on avoin muiden maiden liittymiselle siihen näiden valtioiden yhteiskuntajärjestelmästä riippumatta.

Suuri eurooppalais-aasialainen valtio Neuvostoliitto seurasi tarkasti sotakiikhoilijoiden hankkeita Aasiassa. Neuvostoliitto vaati päättävästi USA:n ja sen liittolaisten aseellisen intervention lopettamista Koreassa, Korean-kysymyksen rauhanomaista ratkaisua ja ranskalaisten siirtomaaorjuuttajien likaisen sodan lopettamista Indo-Kiinassa. Sen aktiivisen vaikutuksen ansiosta onnistuttiin 1953 tekemään loppu sodasta Koreassa; 1954 solmittiin sopimus sotatoumien lopettamisesta Indo-Kiinassa.

Kansojen yleisen turvallisuuden hyväksi toimien kommunistinen puolue ja neuvostovaltio pyrkivät askel askeleelta lieventämään kansainvälistä jännitystä. Ne käyttivät siihen tarkoitukseen kaikkia keinojaan ja mahdollisuuksiaan. Hyvin tärkeäksi uuden sodan ehkäisemisen tekijäksi muodostui kaikissa maissa levinnyt mahtava rauhanpuolustajien liike. Neuvostoliitossa tuohon liikkeeseen osallistuvat aktiivisesti kommunistit ja kaikki neuvostoihmiset. Koko maailmaa käsittävään rauhanpuolustajien liikkeeseen

osallistui eri luokkiin ja puolueisiin kuuluvia, erilaisia poliittisia katsomuksia ja uskonnollisia vakaumuksia edustavia ihmisiä. Liikettä johti Maailman Rauhanneuvosto. Rauhanpuolustajien liikkeeseen yhtyivät Maailman Ammattiyhdistysten Liitto, Naisten Kansainvälinen Demokraattinen Liitto, Maailman Nuorison ja Ylioppilaiden Demokraattinen Liitto, Afrikkalais-Aasialainen Solidaarisuusliike, lehtimiesten ja lakimiesten kansainväliset järjestöt, tunnettuja yhteiskunnallisia toimihenkilöitä, kuuluisia tieteen, kulttuurin ja taiteen toimihenkilöitä. Tuosta liikkeestä tuli vakava este sotakiihkoilijoille, jotka yrittivät muuttaa erilliset sotapesäkkeet maailmansodaksi.

Neuvostovaltion johtajien ja kapitalististen maiden valtiomiesten kesken syntyi henkilökohtaisia kosketuksia, joiden tarkoituksena oli yhteisin ponnistuksin löytää molemminpuolisesti hyväksyttävät ratkaisut kansainvälisiin ongelmiin. Neuvostoliiton suhteet Aasian ja Afrikan nuoriin kansallisiin valtioihin laajenivat. Vuosi vuodelta Neuvostoliitossa vieraili yhä enemmän ihmisiä eri maista. He tulivat omin silmin vakuuttuneiksi neuvostokansan valtavis- ta saavutuksista, sen rauhanrakkaudesta ja hyvästä tahdosta. Kapitalististen maiden laajat kansanjoukot tulivat tietämään yhä paremmin totuuden ensimmäisestä sosialismin maasta. Kaikissa maissa kasvoi Neuvostoliiton ystävien lukumäärä. Rauhan vihollisten parjaavat sepustukset »kommunistisen aggression» vaarasta ja »rautaesiripusta», jolla Neuvostoliitto on muka eristäytynyt muusta maailmasta, raukesivat tyhjiin.

Kommunistinen puolue taisteli tarmokkaasti rauhan säilyttämisen puolesta ja omisti jatkuvasti huomiota maan taloudelliselle kehitykselle ja neuvostokansan elintason kohottamiselle, se suuntasi sosialistisen neuvostoyhteiskunnan etenemistä kommunismia kohti.

NKP:n 20. edustajakokous Helmikuussa 1956 pidetyllä Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen 20. edustajakokouksella oli tärkeä merkitys puolueen ja neuvostoyhteiskunnan elämälle. Edustajakokous käsitteli Neuvostoliiton kansainvälistä asemaa koskevia kysymyksiä ja määritteli kommunistisen rakennustyön tehtävät seuraavaksi viisivuotiskaudeksi.

Edustajakokous hyväksyi NKP:n Keskuskomitean ja neuvostohallituksen noudattaman rauhantahtoisen ulkopoliti-

kan ja eritteli syvällisesti tärkeimpiä maailmassa tapahtuneita muutoksia. Kapitalismin herruuden vyöhyke oli supistunut. Sosialismin asemat olivat huomattavasti lujittuneet. Kaikki sosialistiset maat elivät talouden ja kulttuurin nousukautta. Melkein puolet maapallon väestöstä oli vapautunut siirtomaa- ja puolisiirtomaariippuvuudesta. Rauhan voimat olivat moninkertaistuneet ja lujittuneet. Kaikki tuo oli luonut entistä suotuisimmat edellytykset taistelulle rauhan, demokratian, kansallisen vapautuksen ja sosialismin puolesta.

Ottaen huomioon nuo muutokset NKP:n 20. edustajakokous esitti useita *uusia johtajatuksia* maailman kehityksen perusongelmista.

Edustajakokous kehitti *yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon* leniniläistä periaatetta soveltamalla sitä nykyaikaan. Nykyoloissa, kun maailma on jaettu kahteen eri yhteiskuntajärjestelmään — sosialismiin ja kapitalismiin — tuo periaate on kansainvälisissä suhteissa ainoa järkevä periaate. Historia on asettanut vaihtoehdon: joko rauhanomainen rinnakkainolo tai hävityssota. Kommunistit ovat varmasti sillä kannalla, että valtioiden välillä syntyvät kiistakysymykset on ratkaistava neuvottelujen eikä sotien tietä.

Rauhanomaisen rinnakkainolon politiikka on luokkataistelun muoto eikä se voi hyväksyä proletariaatin ideologian ja porvariston ideologian yhteen sovittamista. Se edellyttää työväenluokan taistelua sosialististen ihanteiden voitosta ja myötävaikuttaa kansojen vapaustaistelun menestymiseen, niiden vallankumouksellisten tehtävien suorittamiseen. Marxismi-leninismi opettaa, että sosialismi voittaa kaikissa maissa. Kaikki kansat lähtevät ennemmin tai myöhemmin sosialistiselle kehitystielle. Se on objektiivinen historiallinen lainomaisuus, joka pohjautuu sosialismin ratkaiseviin etuisuuksiin kapitalismiin verrattuna ja jota kukaan ei voi muuttaa eikä kumota.

NKP:n 20. edustajakokous teki johtopäätöksen *maailmansodan ehkäisemisen reaalista mahdollisuudesta* nykyoloissa. Lenin tähdensi aikanaan, että imperialismin valtakaudella sodat ovat väistämättömiä. Elämä on osoittanut oikeaksi tuon väitteen. Mutta sen jälkeen on kulunut jo vuosikymmeniä. Maailmantilanne on muuttunut. Imperialismi on menettänyt entiset mahdollisuutensa, joskaan sen

aggressiivinen olemus ei ole muuttunut. Se ei ole enää ainoa, koko maailmaa käsittävä järjestelmä. Ne voimat, jotka eivät halua sotaa ja esiintyvät sitä vastaan, ovat tavattomasti kasvaneet ja lujittuneet.

Niin kauan kuin imperialismi on olemassa, säilyy tietenkin maaperä aggressiivisten sotien syttymistä varten. Tämä tosiseikka vaatii kaikilta rauhantahtoisilta voimilta erittäin suurta valppautta. Nykyoloissa, jolloin on muodostunut voimakas sosialismin leiri ja sen rinnalla on monia muita rauhantahtoisia valtioita, jolloin kansanliike rauhan puolesta kaikissa maissa kasvaa ja laajenee, on reaalisesti mahdollista estää imperialisteja sytyttämästä uutta maailmansotaa.

Yleistämällä maailman vallankumouksellista kokemusta NKP:n 20. edustajakokous kehitti Leninin perusajatusta *eri maiden sosialismiin siirtymisen muotojen erilaisuudesta* ja sosialistisen vallankumouksen rauhanomaisen kehityksen mahdollisuudesta. Porvaristo ja sen apurit kuvaavat halukkaasti kommunisteja ihmisiksi, joiden ainaisena pyrkimyksenä on väkivalta, kansalaissodan lietsominen. Todellisuudessa työväenluokka ja sen etujoukko — marxilais-leniniläiset puolueet — ovat aina pitäneet parempana sosialistisen vallankumouksen rauhanomaista tietä. Se vastaa työväenluokan ja koko kansan etuja. Lenin tähdensi, että ennen, kapitalismin ollessa yksi ja kaikkikäsittevä maailmanjärjestelmä, vallankumouksen rauhanomaisen kehityksen mahdollisuus oli perin harvinainen. Nykyään, kun on olemassa mahtava sosialismin leiri, on sosialistisen vallankumouksen rauhanomaisen kehityksen mahdollisuus suurempi; sosialismiin siirtymisen konkreettisia muotoja on enemmän ja ne ovat monipuolisempia.

Socialismiin siirtyminen voi tapahtua parlamenttitietäkin. Etujoukkonsa, kommunistisen puolueen, johtamalla työväenluokalla on joissain kapitalistisissa maissa reaalin mahdollisuus liittää ympärilleen kansan enemmistö käymällä laajaa ulkoparlamentaarista kamppailua ja torjumalla päättävästi opportunistiset ainekset, saada voitto taantumuksellisista ja kaikista kansanvastaisista voimista ja vallata varma enemmistö parlamentissa. Työvätekevien aktiiviseen kannatukseen nojaten työväenluokka voi muuttaa parlamenttiin porvariston etuja palvelevasta välikappaleesta työkansaa palvelevaksi välikappaleeksi. Siten voidaan luoda

edellytykset perinpohjaisten poliittisten ja taloudellisten uudistusten rauhanomaista suorittamista varten.

Käytetäänkö vai eikö käytetä väkivaltaa sosialismiin siirryttäessä, ei riipu niinkään paljon proletariaatista kuin kansan enemmistön tahtoa vastustavien riistäjäluokkien vastarinnan voimasta. Jos riistäjät käyttävät asevoimaa työtätekeviä vastaan, niin työtätekevienkin on pakko kukistaa porvariston valta asevoimalla ja pystyttää oma valtansa. Niin moninaisina kuin sosialismiin siirtymisen konkreettiset muodot ilmenevätkin, ovat sen välttämättömiä ehtoja seuraavat: marxilais-leniniläisen puolueen johtamalla työväenluokalla on poliittinen johtoasema; liitossa työtätekevän talonpoikaiston kanssa proletariaatti ottaa vallankumouksen tietä käsiinsä valtiollisen vallan ja pystyttää proletariaatin diktatuurin muodossa tai toisessa; sosialistisen rakennustyön poliittinen johto kuuluu työväenluokalle.

Sillä seikalla, että kommunistit tunnustavat rauhanomaisen sosialismiin siirtymisen mahdollisuuden, ei ole mitään yhteistä niiden reformistien, oikeistososialistien politiikan kanssa, jotka kiistävät proletariaatin diktatuurin ja korvaavat yhteiskunnan vallankumoukselliset uudistukset vähäisillä reformeilla ja tosiasiallisesti kieltäytyvät hävittämästä kapitalistista järjestelmää. Kapitalistista yhteiskuntaa puolustavia reformisteja vastaan on taisteltava päätävästi.

Puolueen 20. edustajakokouksen esittämillä kansainvälisiä periaatekysymyksiä koskevilla perusajatuksilla on suuri teoreettinen ja käytännöllinen merkitys. Ne antoivat uusia mahdollisuuksia kaikkien edistyksellisten voimien yhdistämiseen työväenluokan johdolla, uusia mahdollisuuksia voimistaa taistelua imperialismia vastaan, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

NKP:n 20. edustajakokous teki yhteenvedot 19. edustajakokouksen jälkeisenä aikana suoritetusta sosialistisesta rakennustyöstä. Nuo yhteenvedot ilahduttivat kommunisteja ja kaikkia neuvostoihmisiä. Viides viisivuotissuunnitelma (1951—1955) oli täytetty ennen määräaikaa, 4 vuodessa ja 4 kuukaudessa. Teollisuusvalmisteiden tuotanto oli 1955 lisääntynyt kolminkertaisesti sodanedelliseen vuoteen 1940 verraten. Merkittäviä saavutuksia oli maatalouden alalla. Kulutustarvikkeita oli tuotettu kaksi kertaa enemmän kuin ennen sotaa. Neuvostoihmisten elintaso oli kohonnut. Täs-

sä kaikessa ilmeni jälleen sosialistisen talousjärjestelmän etevämyys kapitalistiseen verraten.

Taloudellisessa kehityksessä saavutettuihin menestyksiin nojaten edustajakokous asetti lähivuosien suunnitelmien tavoitteeksi kansantalouden uuden mahtavan nousun. Pääpaino pantiin kuten ennenkin raskaan teollisuuden kehitykseen, sillä se turvasi kansantalouden kaikkien muiden alojen nopean kehitysvauhdin, maan puolustuskuntoisuuden parantamisen ja kansan elintason kohottamisen. Edustajakokous asetti tehtäväksi kansantalouden teknisen tason kohottamisen ja otti *suunnaksi teknisen edistyksen jouduttamisen*. Teollisuuden alalla päähuomio kiinnitettiin koneenrakennus-, sähköteknisen ja kemian teollisuuden kehittämiseen. Suunniteltiin viedä päätökseen kahden suuritehoisen vesivoimalaitoksen rakennustyöt Volgalla ja Baikalin lähetyvillä rakennettavan maailman suurimman voimalaitoksen rakennustyöt Angara-joella sekä aloittaa Siperiassa Jeniseillä toisen yhtä suuren voimalaitoksen rakennustyöt. Atomivoiman käyttöä rauhanomaisiin tarkoituksiin laajennettiin huomattavasti: alettiin rakentaa uusia atomivoimalaitoksia, atomikäyttöinen jäänmurtaja oli rakenteilla. Hahmoteltiin tärkeitä toimenpiteitä erittäin pahasti sodasta kärsineen maatalouden jälkeensä jääneisyyden voittamiseksi.

NKP:n 20. edustajakokous totesi, että Neuvostoliitolla, joka oli saanut korjatuksi sodan aiheuttamat vauriot ja saavuttanut suurta menestystä kansantalouden kehityksen alalla, oli kaikki edellytykset ryhtyäkseen toteuttamaan puolueen 18. edustajakokouksen jo ennen sotaa asettamaa Neuvostoliiton taloudellista perustehtävää, nimittäin kehittyneimpien kapitalististen maiden saavuttamista ja sivuuttamista tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohden.

Edustajakokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa osoitettiin ideologisessa työssä ilmenevät puutteellisuudet, ennen kaikkea sen irrallisuus kommunistisen rakennustyön käytännöllisistä tehtävistä. Edustajakokous kehotti puoluejärjestöjä poistamaan nuo puutteellisuudet ja sitomaan teoreettisen toiminnan kiinteästi kommunismin puolesta käytävän taistelun ajankohtaisiin kysymyksiin. Päätöslauselmassa korostettiin, että kaikkien puoluejärjestöjen ja ideologisen rintaman työntekijöiden velvollisuutena on varjella päättävästi marxilais-leniniläisen opin puhtautta ja

taistella yhä sitkeämmin porvarillista ideologiaa vastaan.

NKP:n 20. edustajakokous hyväksyi yksimielisesti työn, jonka Keskuskomitea oli suorittanut leniniläisen johdon kollektiivisuuden periaatteen palauttamiseksi käytäntöön ja puolue-elämän normien kehittelyn alalla. Se kohotti puoluejärjestöjen toimintakykyisyyttä ja puolueen jäsenjoukkojen aktiivisuutta.

Puolue selitti laajasti marxilais-leniniläistä käsitystä yksilön osuudesta historiassa, arvosteli Stalinin persoonan palvontaa ja poisti tuon palvonnan vahingolliset seuraukset. Sillä oli suuri merkitys.

Yksilönpalvonta merkitsee erillisen yksilön osuuden paiseuttelua ja kansanjoukkojen osuuden väheksymistä, mikä on aivan ristiriidassa kommunistisen ideologian kanssa. Marxismi-leninismi arvostaa korkealle kansanjoukkojen johtajien, järkähtämättömien ja miehuullisten vallankumousmiesten osuuden. Mutta historian ratkaisevan voiman muodostavat kansanjoukot. Ne ovat historian luoja. Lenin sanoi: »Kymmenien miljoonien järki luo mittaamattomasti ylevämpää kuin suurinkaan ja nerokkainkaan ennakkonäkemyks.» (Teokset, 26. osa, s. 460.)

NKP näkee kaksi puolta Stalinin toiminnassa: myönteisen, jota puolue arvostaa, ja kielteisen, jota se arvostelee ja paheksuu.

Vuosina, jolloin Stalin oli Keskuskomitean pääsihteerinä (hänet valittiin tuohon toimeen 1922), neuvostokansa suoritti kommunistisen puolueen ja sen Keskuskomitean johdolla merkityksensä ja vaikeutensa puolesta jättimäisen tehtävän: rakensi ensi kerran historiassa sosialistisen yhteiskunnan, muutti entisen, taloudellisessa suhteessa takapajuksen maan edistyneeksi, teollisesti kehittyneeksi valtioksi. Suuren isänmaallisen sodan vuosina neuvostokansa teki puolueen johdolla kuolemattoman uroteon — murskasi hitleriläisen Saksan ja sen liittolaiset, sai puolustetuksi sosialismin suuret saavutukset ja pelasti ihmiskunnan fasismin orjuutuksen uhkalta. Sodan jälkeen puolueen johtama neuvostokansa palautti kuntoon lyhyessä ajassa maan talouselämän ja ryhtyi laajamittaiseen kommunismin rakennustyöhön.

Eteväenä organisaattorina ja teoreetikkona Stalin taisteli yhdessä puolueen ja neuvostovaltion muiden johtohenkilöiden kanssa sosialististen uudistusten toteuttamisesta Neu-

vostoliitossa, johti taistelua leninisin vihollisia: trotskilaisia, oikeisto-opportunisteja ja porvarillisia nationalisteja vastaan, paljasti Neuvostoliittoa ympäröivien kapitalististen maiden punomat juonet, huolehti neuvostomaan puolustuskuntoisuuden parantamisesta. Hänellä oli suuria ansioita myös maailman kommunistisen ja vapausliikkeen kehittämässä. Se nosti suuresti hänen arvovaltaansa ja kuuluisuuttaan.

Ajan mittaan alettiin merkitä Stalinin ansioksi kaikki voitot, joita neuvostokansa puolueen johdolla sai. Siten vähitellen kehittyi Stalinin persoonan palvonta. Stalin yliarvioi ansionsa puolueen ja neuvostokansan saavuttamissa voitoissa, oli varma erehtymättömyydestään ja alkoi käyttää väärin valtaansa. Siihen myötävaikuttivat niin ikään eräät Stalinin henkilökohtaiset kielteiset piirteet. Hän alkoi rikkoa leniniläisiä kollektiivisen johdon periaatteita ja puoluelämän normeja. Erittäin raskaiksi kävivät Stalinin tekemät virheet hänen viimeisinä elinvuosinaan. Ne johtivat perusteettomaan demokratian rajoittamiseen, sosialistisen laillisuuden karkeaan rikkomiseen ja perusteettomiin rankaisutoimiin.

Yksilönpalvonnasta johtuneet virheet ja vääristelyt tuottivat vahinkoa kommunistisen rakennustyön asialle. Ne eivät kuitenkaan muuttaneet eivätkä voineet muuttaa sosialistisen yhteiskunnan olemusta, neuvostojärjestelmän todella kansanomaista luonnetta, eivät voineet horjuttaa tai heikentää NKP:n teoreettisia, poliittisia ja organisatorisia toimintaperusteita. Puolueen noudattama politiikka ilmensi neuvostokansan perusetuja, se sai jatkuvasti kansan kannatusta ja turvasi sosialismin ja kommunismin menestyksellisen rakentamisen Neuvostoliitossa.

Puolueen toimenpiteet puolueen sisäisen ja neuvostodemokratian kehittämiseksi myötävaikuttivat NKP:n johtosuuden kohoamiseen neuvostoyhteiskunnan elämässä, Neuvostoliiton yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän lujittumiseen ja maan menestykselliseen etenemiseen kommunismin tiellä. Poistettiin yksilönpalvonnasta johtuneet virheet ja epäkohdat sekä neuvostolakien rikkomukset. Otettiin jälleen käytäntöön puolueen ja valtion toteuttama administratiivisten elinten — valtioneuvoston, oikeus- ja prokuratuurilaitoksen — valvonta; noihin laitoksiin lähetettiin päteviä työntekijöitä. Monet rehelliset ihmiset,

jotka oli epäoikeutetusti julistettu kansanvihollisiksi ja tuomittu, rehabilitoitiin. Puolue teki lopun kaikista rikkomuksista sosialistista laillisuutta ja perustuslain myöntämiä neuvostokansalaisten oikeuksia vastaan.

Puolue tiesi, että yksilönpalvonnan ja sen vahingollisten seurausten avoin tuomitseminen lisää vettä antikommunistisen propagandan, sosialismin ja kommunismin vihollisten kataluukien myllyyn. Se tiesi myös sen, että nuo tilapäiset vaikeudet eivät kuitenkaan ole verrattavissa siihen tavattoman suureen hyötyyn, joka koituu NKP:n toteuttamien toimenpiteiden lopputuloksena. Tässä kysymyksessä puolue piti ohjeenaan suuria periaatteellisia näkökohtia, kommunismin puolesta käytävän taistelun etuja niin Neuvostoliitossa kuin kansainvälisellä areenallakin.

Yksilönpalvonnan tuomitseminen edesauttoi puolueen työntekijöiden, kaikkien kommunistien kasvattamista leniniläisessä hengessä, oikeiden keskinäissuhteiden aikaansaamista puolueessa ja sen johtolimissä. Se muistutti puolueen ja valtion toimihenkilöille, että he ovat suuressa vastuussa puolueelle ja kansalle. Johtajille on paljon suotu, ja siksi heiltä vaaditaan paljon. Puolue ja kansa osaavat aina arvostaa oikein jokaisen poliitikon merkityksen.

Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen 20. edustajakokouksen päätökset saivat laajaa vastakaikua kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä. Ilmaisten uskollisuutensa proletarisen internationalismin leniniläisille periaatteille edustajakokous julisti, että NKP pyrkii järkähtämättömästi lujittamaan sosialististen maiden ystävyysliittoa ja veljellisiä yhteyksiään kaikkiin kommunistisiin puolueisiin, tukemaan päättävästi työväenliikettä ja kansallista vapausliikettä.

NKP:n 20. edustajakokous oli tärkeä vaihe paitsi Neuvostoliiton kehityksessä myös kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä ja koko maailman vapausliikkeessä. Kaikkien maiden kommunististen ja työväenpuolueiden johtavat toimihenkilöt ovat tähdentäneet sen myönteistä merkitystä.

Maan talouselämän uuden nousun puolesta Tärkeimpänä taloudellisena tehtävänä, johon puolue keskitti huomion NKP:n 20. edustajakokouksen päätöstä vastavasti, oli maatalouden jälkeenjääneisyyden voittaminen, esteiden poistaminen sen kehityksen tieltä.

Maatalouden jälkeenjääminen johtui monista syistä. Sota

oli aiheuttanut sille suurta vahinkoa. Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina valtio keskitti ponnistukset teollisuuden jälleenrakentamiseen eikä kyennyt myöntämään riittävästi varoja maatalouden kehittämiseen. Oli silti olemassa muitakin syitä sen jälkeenjääneisyyteen. Kolhoosijärjestelmän mahdollisuuksia ei käytetty hyväksi täydellisesti ja tehtiin suuria virheitä sosialistisen maatalouden johdossa. Päävirhe tehtiin siinä, että kolhooseille ja kolhoositalonpojille ei luotu aineellista (taloudellista) kiinnostusta yhteistalouden tuotannon kehityksestä ja työnsä tuloksista. Monien maataloustuotteiden valtionhankintahinnat, jotka oli säädetty jo ennen sotaa, olivat tavattoman alhaiset. Kolhoosit kärsivät suuria tappioita. Kolhoosilaiset saivat alhaisen maksun työstään.

Kolhoosien ja kolhoosielämän johtamisessa tehtyjen virheiden ja epäkohtien poistamisen puolue ja valtio aloittivat kolhoosien ja kolhoosilaisten aineellisen kiinnostuneisuuden tehostamisesta ja teknisen avustuksen laajentamisesta. Valtio korotti huomattavasti maataloustuotteiden hankintahintoja. Maaseudulle lähetettiin yhä enemmän traktoreita, leikkuupuimureita ja muita maatalouskoneita. Kauptungeista lähti kolhooseihin ja valtioneuvoille työhön paljon kokeneita puolueen johtavia työntekijöitä sekä maatalousspesialisteja — agronomeja, karjatalousteknikkoja ja konemiehiä.

Ensi vuorossa oli laajennettava jyväviljan tuotantoa, etenkin tärkeimmän ruokaviljan, vehnän tuotantoa. Heräsi kysymys: mistä on aloitettava tuon ongelman ratkaisu, mikä tie johtaa nopeimmin tuloksiin? Tuolla kaudella lyhimmäksi tieksi osoittautui maan itäosissa Kazahstanissa ja Siperiassa sijaitsevien uudismaiden ja nurmeltuneiden maiden viljelyynotto. Nuo äärettömät lakeudet olivat vuosisatoja olleet autiaina ja ihmisille hyödyttöminä. Uudismaan raivaus oli ennen Lokakuun vallankumousta ja neuvostovaltan alkuvuosina alkeellisilla työvälineillä yksityispalstojaan muokkaaville talonpojille ylivoimaista. Sodanedellisellä kaudella neuvostovaltiolla ei ollut vielä riittävästi traktoreita siihen tarkoitukseen. Nyt, kun oli rakennettu uusia traktoritehtaita ja maatalouskoneitehtaita, valtio pystyi lähettämään runsaasti koneita uudismaiden raivausta varten.

Uudismaiden raivaukseen lähti puolueen kutsusta satoja tuhansia Neuvostoliiton kaikkiin kansallisuuksiin kuuluvia

ihmisiä, etupäässä nuorisoa, nuorisoliittolaisia. Valtio myönsi uudismaan raivaukseen tarvittavat varat ja koneita — 400 000 traktoria, 80 000 leikkuupuimuria ja yli 220 000 autoa. Autioille aroille kasvoi äärettömien vehnäpeltojen ympäröimiä hyväkuntoisia valtiontilojen asutuksia. Kolmen vuoden aikana (1954—1956) otettiin viljelyyn noin 36 miljoonaa hehtaaria uudismaita ja nurmettuneita maita. Neuvostomaa sai lyhyessä ajassa kymmeniä miljoonia tonneja lisää viljaa.

Valtion kone- ja traktoriasemien uudelleenjärjestäminen oli tärkeä toimenpide. Kone- ja traktoriasemien hallussa olivat miltei kaikki maatalouskoneet. Maa oli kolhoosien käytössä. Kone- ja traktoriasemat suorittivat sopimusperusteella kolhoosien tärkeimmät peltotyöt (kynnön, kylvön, elonkorjuun) ja saivat työstään luontoispalkan, ts. osan kolhoosien korjaamasta sadosta. Alkuaikoina, kun kolhoosit olivat vielä verraten pieniä ja taloudellisesti heikkoja, tuo järjestys sopi niille. Mutta sen jälkeen, kun kolhoosit olivat muuttuneet suuriksi ja vankistuneet taloudellisesti, ne pysyivät ostamaan itse kaikki tarvitsemansa koneet. Siksi kone- ja traktoriasemat lakkautettiin ja niiden hallussa olleet koneet myytiin kolhooseille. Maa ja kaikki maatalouskoneet keskittyivät yksiin käsiin, kolhooseihin.

Kone- ja traktoriasemien lakkauttaminen aiheutti muutoksia valtion ja kolhoosien välisiin taloudellisiin suhteisiin. Puolue tutki ja käsitteli tätä kysymystä. Maataloustuotteiden valtionhankintajärjestelmää muutettiin. Vuoteen 1958 voimassa olleiden maataloustuotteiden monenlaisien valtionhankintamuotojen (luontoispalkka kone- ja traktoriaseman suorittamista töistä, pakolliset suunnitelmanmukaiset hankinnat kiinteisiin hintoihin, suunnitelman ylittävät ostot) asemesta otettiin käytäntöön valtionhankintojen yhtenäinen järjestys: kaikkien maataloustuotteiden osto kolhooseilta yhtenäisiin, maan talousvyöhykkeittäin luokiteltuihin hintoihin. Valtiolle jäi oikeus säätää maan tarpeita vastaava kolhooseilta ostettavien tuotteiden määrä sekä oikeus säännellä ostohintoja. Valtion ja kolhoosien väliset taloudelliset suhteet rakentuivat tavarasuhteiden pohjalle.

Uusi maataloustuotteiden valtionhankintojen järjestelmä vastasi kehittyneen sosialistisen yhteiskunnan elinehtoja paremmin kuin entinen järjestelmä ja kannusti kolhooseja

lisäämään tuotantoa. Maataloustuotteiden hankintahintoja korotettiin ja vakautettiin. Mitä enemmän kolhoosi tuotti ja möi valtiolle tuotteita, sitä suuremmat olivat sen tulot. Kolhoosit alkoivat myöntää entistä enemmän varoja talous- ja kulttuuritarpeisiin. Monet kolhoosit alkoivat suorittaa vuoden mittaan rahallista ennakkomaksua kolhoosilaisille. Sellainen palkkajärjestelmä kannusti kolhoosilaisia kehittämään yhteistalouden tuotantoa.

Kaikki yllämainitut toimenpiteet myötävaikuttivat kolhoosien taloudenhoidon parantamiseen. Vuonna 1958 valtio osti viljaa kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 1953. Kolhooseissa ja valtioneuvoilla kasvoi karjan pääluku ja lisääntyi lihan, maidon ja voin tuotanto. Tämä todisti sitä, että kyseisessä sosialistisen yhteiskunnan vaiheessa puolue oli määritellyt oikein kolhoosien kehitystien. Valtion ja kolhoosien väliset uudet taloussuhteet vaativat tietenkin jatkuvaa parantamista. Erityistä huomiota vaati se seikka, että uusissa olosuhteissa kolhoosit joutuivat huolehtimaan välittömästi tuotantonsa turvaamisesta koneilla sekä koneiden huollosta ja konemiesten valmennuksesta.

Neuvostoliiton teollisuus kehittyi nopeaa vauhtia. Sodan jälkeen kuluneina 13 vuotena (1946—1958) oli kunnostettu ja rakennettu yli 12 000 suurta teollisuuslaitosta. Vajaassa puolessatoista vuosikymmenessä neuvostokansa loi sodanedellisen teollisuuskapasiteetin lisäksi vielä neljä yhtä suurta teollisuuskapasiteettia. Kuten puolueen 20. edustajakokous oli hahmotellutkin, teollisuuden kokonaistuotannossa suureni sähkövoimantuotannon, koneenrakennusteollisuuden, metalli- ja kemian teollisuuden, toisin sanoen niiden teollisuudenalojen osuus, jotka turvasivat koko kansantalouden teknisen edistyksen.

Neuvostomaan teollisuus saavutti tärkeän vaiheen Neuvostoliiton ja kehittyneiden kapitalististen maiden välisessä taloudellisessa kilpailussa. Vuosina 1957 ja 1958 Neuvostoliitto sivuutti Amerikan Yhdysvaltojen keskimääräisen vuotuisen lisäkasvun takkiraudan, teräksen, kivihiilen, työstökoneiden, sementin, kankaiden ja nahkajalkineiden tuotannon alalla. Esimerkiksi vuonna 1958 Neuvostoliitossa valmistettiin yli 138 000 metallintyöstökoneetta, USA:ssa 113 000.

Neuvostoliitossa oli yli 200 000 toimivaa teollisuuslaitosta ja yli 100 000 rakennustyömaata. Harkittiin uusia hallintomuotoja. Siinä tarkoituksessa maan tärkeimmille

taloudellisille hallintoalueille perustettiin kansantalousneuvostot. Niiden hallintoon siirrettiin monet tuotantolaitokset, jotka siihen asti olivat olleet entisten aloittaisten ministeriöiden alaisia. Teollisuuden ja rakennustoiminnan aloittainen hallintoperiaate korvattiin alueellisella.

Teollisuuden uudessa hallintojärjestelmässä alkoi kuitenkin pian ilmetä vakavia puutteellisuuksia. Kuten tunnettua jokainen nykyaikaisen teollisuuden ala on tuotantonnollis-teknisessä suhteessa ehyt kokonaisuus. Uudestijärjestely rikkoi tuon yhtenäisyyden. Teollisuuden eri alojen johto hajotettiin monilukuisiin taloudellisiin alueihin. Eri talousalueilla sijainneiden tuotantolaitosten kesken muodostuneet taloudelliset yhteydet rikkoutuivat. Se häiritsi tuotantolaitosten säännöllistä ja suunnitelmallista työtä. Tutkittuaan kansantalousneuvostojen toimintaa puolue totesi myöhemmin, että kyseisessä vaiheessa ne eivät vastanneet sosialistisen tuotannon kehityksen etuja.

Puolue kiinnitti suurta huomiota tieteen ja kulttuurin kehitykseen. Vuonna 1958 Neuvostoliitossa oli 3200 tieteellistä laitosta ja yli 280 000 tieteellisen työn tekijää. Sosialismin suuri saavutus oli vuonna 1958 Neuvostoliitossa säädetty kaikkien kouluikäisten lasten yleinen kahdeksan luokan oppivelvollisuus. Lähes 59 miljoonalla henkilöllä oli korkeakoulu-, keskikoulu- ja vajaakeskikoulusivistys. Joka toisella työikäisellä neuvostokansalaisella oli vähintään seitsen- tai kahdeksanvuotinen koulusivistys ja joka viidennellä keskikoulu- tai korkeakoulusivistys.

Lokakuussa 1957, Lokakuun vallankumouksen 40-vuotispäivän aattona Neuvostoliitossa laukaistiin ensi kertaa historiassa maan keinotekoinen kiertolainen, sputnik. *Alkoi avaruuden valtaamisen aikakausi.* Se oli kirkkain todistus sosialismin maan saavuttamasta tieteellis-teknisestä edistyksestä.

Taloudelliset saavutukset turvasivat neuvostoihmisten aineellisen hyvinvoinnin jatkuvan kasvun. Neuvostoliiton kansantulo kasvaa vuosi vuodelta. Se jaetaan yhteiskunnan, työtätekevien etujen mukaisesti. Osa kansantulosta käytetään sosialistisen tuotannon laajentamiseen, valtiokoneiston ylläpitoon ja maanpuolustuksen tarpeisiin. Melkein kaksi kolmasosaa kansantulosta käytetään työtätekevien henkilökohtaiseen kulutukseen.

Vuonna 1958 väestön reaalitytulot lisääntyivät Neuvosto-

liitossa yli kaksinkertaisesti sodanedelliseen vuoteen 1940 verraten. Neuvostoliitossa työläiset ja toimihenkilöt saavat tuloja kahdesta lähteestä — palkkavarannoista, joista kukin saa palkan työnsä määrän ja laadun mukaan, ja yhteiskunnallisista kulutusvarannoista, joista varat käytetään yhteiskunnan kaikkien jäsenten tarpeiden tyydyttämiseen heidän työsuorituksistaan riippumatta (eläkehuolto, ilmainen lääkärihoito ja opetus, lasten ylläpito lastenseimissä ja -tarhoissa). Palkkavarantojen ja yhteiskunnallisten kulutusvarantojen herkeämätön kasvu on sosialistisen yhteiskunnan lainomaisuus.

Yhteiskunnallisten kulutusvarantojen kasvu antoi neuvostovaltiolle mahdollisuuden hyväksyä vuonna 1956 uuden eläkelain. Eläke tuli kuulumaan kaikille eläkeiän saavuttaneille työläisille ja toimihenkilöille. Määrätyille työläisten ja toimihenkilöiden ryhmille eläkkeitä suurennettiin kaksinkertaisesti ja enemmänkin. Naisten palkallisia synnytyslomia pidennettiin. Lauantaiksi ja juhlien aattopäiviksi säädettiin kaksi tuntia lyhyempi työaika. Vuodesta 1957 alettiin siirtää työläisten ja toimihenkilöiden seitsen- ja kuusituntiseen työpäivään. Asuntotuotanto oli laajaa.

NKP ja maailman kommunistinen liike

NKP oli kiinteässä yhteistyössä muiden maiden veljespuolueiden kanssa. Marraskuussa 1957 Moskovaan Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen 40-vuotispäivää juhlimaan saapuneet kommunististen ja työväenpuolueiden valtuuskunnat käsittelivät yhdessä niitä kaikkia kiinnostaneita ongelmia. Aluksi pidettiin 12 sosialistisen maan kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien neuvottelukokous ja sitten maailman 64 maan kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien neuvottelukokous. Siihen aikaan kommunistiseen liikkeeseen osallistui yli 33 miljoonaa kommunistia.

Neuvottelukokous oli kommunististen puolueiden edustavin kohtaaminen sitten vuonna 1935 pidetyn Kominternin 7. kongressin ja ensimmäinen kohtaamistilaisuus vuonna 1943 tapahtuneen Kommunistisen Internationaalin lakauttamisen jälkeen.

Mielipiteiden vaihdon tuloksena sosialististen maiden kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien neuvottelukokous hyväksyi *Julkilausuman*. Julkilausumassa saivat kannatusta NKP:n 20. edustajakokouksen esittämät johto-

päätökset ja perusajatukset maailman kehityksen tärkeimmistä periaatekysymyksistä. Siinä yleistettiin teoreettisesti rauhan ja sosialismin puolesta käytävän taistelun kokemusta. Julkilausuma asetti kommunistien ja kaikkien edistyksellisten voimien tärkeimmäksi kansainväliseksi tehtäväksi taistelun rauhan puolesta, imperialistien uuden maailmansodan valmistelua vastaan.

Neuvottelukokous ilmaisi kommunististen ja työväenpuolueiden yksimielisyyden sosialistisen vallankumouksen ja sosialistisen rakennustyön peruskysymyksissä. Eri sosialistisissa maissa vallitsevat erilaiset olosuhteet aiheuttavat väistämättömästi myös sosialismin rakennustyön erilaisia muotoja ja menetelmiä, mikä seikka vastaa täydellisesti marxilais-leniniläisen opin henkeä.

Mutta sosialismiin siirtymisen peruspiirteet ja lainomaisuudet ovat luonteeltaan yleisiä ja välttämättömiä kaikille sosialismin raiteille siirtyneille maille. Ne ovat seuraavat:

— marxilais-leniniläisen puolueen ohjaaman työväenluokan johtava osuus;

— proletarisen vallankumouksen suorittaminen muodossa tai toisessa ja proletariaatin diktatuurin pystyttäminen muodossa tai toisessa;

— työväenluokan liitto talonpoikien perusjoukon sekä muiden työtätekevien kerrosten kanssa;

— kapitalistisen omistuksen hävittäminen ja perustuotantovälineiden yhteiskunnallisen omistuksen voimaansaataminen;

— maatalouden vähitellen tapahtuva sosialistinen uudistaminen;

— kansantalouden suunnitelmallinen kehitys, jonka tarkoituksena on sosialismin ja kommunismin rakentaminen, työtätekevien elintason kohottaminen;

— sosialistisen vallankumouksen suorittaminen ideologian ja kulttuurin alalla ja sosialismin asialle uskollisen runsaslukuisen sivistyneistön kouluttaminen;

— kansallisuussorron hävittäminen sekä kansojen kesken tasavertaisuuden ja veljellisen ystävyyden aikaansaaminen;

— sosialismin saavutusten suojeleminen ulkoisten ja sisäisten vihollisten hyökkäysyrityksiltä;

— kyseisen maan työväenluokan solidaarisuus muiden

maiden työväenluokkaa kohtaan, proletaarinen internationalismi.

Julkilausuma antoi iskun opportunistille ja kehotti käymään päättävää taistelua kommunististen ja työväenpuolueiden riveissä ilmenevää revisionismia ja dogmatismia vastaan.

Rauhanmanifestissaan 64 kommunistisen ja työväenpuolueen edustajien neuvottelukokous vetosi koko maailman työtätekeviin ja kaikkiin hyväntahdon ihmisiin. Se kehotti kansoja tehostamaan rauhantaistelua ja terästämään valpautta imperialististen sodanlietsojien salajuonia kohtaan.

Yksimielisyys, jota kommunistiset ja työväenpuolueet osoittivat hyväksyessään Julkilausuman ja Rauhanmanifestin, avasi uusia näköaloja kommunistisen liikkeen kehitykselle, sosialistisen leirin jatkuvalle lujittamiselle sekä kaikkien kansojen taistelulle rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

Marraskuussa 1960 Moskovassa pidettiin kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien toinen neuvottelukokous. Se oli edustavin neuvonpito maailman kommunistisen liikkeen historiassa. Siihen osallistuivat 81 puolueen valtuuskunnat.

Neuvottelukokous hyväksyi yksimielisesti *Julkilausuman ja Vetoituksen koko maailman kansoille*. Julkilausumassa on luonnehdittu seuraavalla tavalla nykyinen aikakausi: »Meidän aikakautemme, jonka pääsisältönä on Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen aloittama siirtyminen kapitalismista sosialismiin, on kahden vastakkaisen yhteiskuntajärjestelmän taistelun aikakautta, sosialististen vallankumousten ja kansallisen vapautuksen puolesta käytävien vallankumoustaistelujen aikakautta, imperialismin luhistumisen ja siirtomaajärjestelmän hävittämisen aikakautta, se on aikakautta, jolloin kansa toisensa jälkeen lähtee sosialismin tielle ja sosialismi ja kommunismi pääsevät voitolle maailman mitassa.»

Kapitalismin maailmanjärjestelmä on syvällisen rappeutumisen ja mätänemisen tilassa. Voimasuhde maailman areenalla muuttuu yhä edullisemmaksi sosialismille. Kaikki imperialismin ristiriidat kärjistyvät jyrkästi. Imperialismia vastaan, ydinsodan ehkäisemisestä taistelevat voimat kasvavat. Noiden voimien johdossa ovat kommunistit.

Aika työskentelee sosialismin hyväksi, kapitalismia vas-

taan. Sosialismin voitto koko maailmassa poistaa lopullisesti kaikki sotia aiheuttavat yhteiskunnalliset ja kansalliset syyt. Niin kauan kuin maailma on jaettu kahteen järjestelmään, on yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomainen rinnakkainolo ainoa oikea ja järkevä kansainvälisten suhteiden periaate.

Neuvottelukokous arvosti korkealle kansallisen vapausliikkeen saavutukset. Imperialismin siirtomaajärjestelmän hajoaminen on historialliselta merkitykseltään toiseksi tärkein ilmiö sosialistisen maailmanjärjestelmän muodostumisen jälkeen. Niiden maiden kansat, jotka ovat tehneet lopun kolonialismista, voivat sosialistisen leirin tukeen nojaten torjua imperialistien hankkeet. Ne ovat saaneet mahdollisuuden luoda kansallisen demokratian valtion ja lähteä ei-kapitalistiselle kehitystielle, joka johtaa sosialismiin. Sosialistiset maat sekä kansainvälinen työväen- ja kommunistinen liike antavat kaikkinaista moraalista ja aineellista tukea kansoille, jotka taistelevat imperialistisesta ja siirtomaasorrosta vapautumisensa puolesta.

Neuvottelukokous tähdensi, että kommunistisessa liikkeessä ilmenevää opportunismia vastaan on taisteltava kahdella rintamalla: revisionismia vastaan sekä dogmatismia ja lahkokuntaisuutta vastaan. Kommunistisen liikkeen päävaarana on revisionismi. Neuvottelukokous varoitti samalla, että dogmatismi ja lahkokuntaisuus voivat niin ikään muodostua päävaaraksi eri puolueissa, jollei niitä vastaan käydä johdonmukaista taistelua. Dogmatismi ja lahkokuntaisuus tuomitsevat puolueet passiivisuuteen, sysäävät niitä seikkailunomaisiin tekoihin, rikkovat työväenluokan ja kaikkien demokraattisten voimien yhtenäisyyden taistelussa imperialismia, taantumusta ja sodanvaaraa vastaan.

Jokaisen marxilais-leniniläisen puolueen velvollisuutena on maailman kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden puolustaminen tieteellisen kommunismin ja proletarisen internationalismin periaatteiden pohjalta. Neuvottelukokous kehotti kommunistisia ja työväenpuolueita noudattamaan tiukasti yhteisvoimin kehiteltyjä arvioita ja johtopäätöksiä, jotka koskevat imperialismia vastaan, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun yhteisiä tehtäviä.

Neuvottelukokouksen yksimielisesti hyväksymässä Julkilausumassa arvostettiin korkealle kansainvälisen kommunistis-

tisen liikkeen kokeneimman ja karaistuneimman osaston, NKP:n toiminta. Julkilausumassa sanottiin: »Kokemuksella, jonka NKP on kartuttanut taistelussa työväenluokan voiton puolesta, sosialismia rakennettaessa ja laajakantoisessa kommunismin rakennustyössä, on periaatteellinen merkitys koko kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle. NKP:n antama esimerkki ja sen veljellinen solidaarisuus innostavat kaikkia kommunistisia puolueita näiden taistellessa rauhan ja sosialismin puolesta, ne ilmentävät proletaarisen internationalismin vallankumouksellisten periaatteiden soveltamista käytännössä. NKP:n 20. edustajakokouksen historialliset päätökset, joilla on suuri merkitys NKP:lle ja Neuvostoliiton kommunistiselle rakennustyölle, ovat sen lisäksi laskeneet perustan uudelle vaiheelle kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä ja edistäneet sen jatkuvaa kehittymistä marxismi-leninisin pohjalla.»

Kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukousten historialliset asiakirjat ovat järkkymätön ohje Neuvostoliiton Kommunistiselle Puolueelle. Se noudattaa niitä ehdottomasti ja järkkymättömästi ja tekee kaikkensa ollakseen veljespuolueiden sille osoittaman suuren luottamuksen arvoinen.